

DATAHUONE-RAPORTTI 1/2023

Sähkön hinnannousun ja sähkötukien arvioidut vaikutukset kotitalouksiin

Lassi Ahlvik

Sara Alhola

Theo Blauberg

Henna Laasonen

Matti Liski

Olli Malinen

Mari Mattila

Oskari Nokso-Koivisto

Anna Sahari

Meeri Seppä

Max Toikka

Antti Valkonen

Iivo Vehviläinen

DATAHUONE - RAPORTTI 1/2023

Sähkön hinnannousun ja sähkötukien arvioidut vaikutukset kotitalouksiin

Lassi Ahlvik

Sara Alhola

Theo Blauberg

Henna Laasonen

Matti Liski

Olli Malinen

Mari Mattila

Oskari Nokso-Koivisto

Anna Sahari

Meeri Seppä

Max Toikka

Antti Valkonen

Iivo Vehviläinen

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
VATT Institute for Economic Research
Helsinki 2023

DATAHUONE-RAPORTTI 1/2023

Lisätietoja:

Lassi Ahlvik

Apulaisprofessori

Helsingin yliopisto

lassi.ahlvik@helsinki.fi

Lassi Ahlvik

Sara Alhola

Theo Blauberg

Henna Laasonen

Matti Liski

Olli Malinen

Mari Mattila

Oskari Nokso-Koivisto

Anna Sahari

Meeri Seppä

Max Toikka

Antti Valkonen

Iivo Vehviläinen

Datahuone

Datahuone on kansainvälisestikin ainutlaatuinen tietopohjaista päätöksentekoa edistävä yksikkö. Kolmivuotisen rahoituksen saanut Datahuone on VATT:n itsenäinen yksikkö, joka toimii kiinteässä yhteistyössä Taloustieteen keskus Helsinki GSE:n ja Tilastokeskuksen kanssa. Datahuoneen tavoitteena on tuottaa ajantasaisia rekisteritietoja hyödyntävää aikaisempaa tarkempaa ja nopeampaa analyysiä yhteiskunnallisten ja poliittisten ratkaisuiden vaikutuksista.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
VATT Institute for Economic Research
Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland
Helsinki, tammikuu 2023

Sähkön hinnannousun ja sähkötukien arvioidut vaikutukset kotitalouksiin

Datahuone-raportti 1/2023 (31.1.2023)

Julkaisija: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Teemat: Energia, ilmasto ja ympäristö

Asiasanat: sähkö, sähkön hinta, valtion sähkötuet, energiaköyhyys

Tiivistelmä

Sähkön hinnan merkittävä nousu eli niin kutsuttu sähkökriisi vaikuttaa suomalaisiin hyvin eri tavoin. Tässä Datahuoneen raportissa yhdistetään Fingridin Datahubin eli sähkön vähittäismarkkinoiden keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmän sähkökäyttötietoa Tilastokeskuksen mikroaineistoihin ja tutkitaan, miten sähkökriisi vaikuttaa erilaisiin kotitalouksiin. Raportin päätulokset voi tiivistää seuraavasti:

1. Asuntokuntien sähkökäyttö on voimakkaasti yhteydessä tuloihin. Ylimmän tulokymmenyksen asuntokuntien keskimääräinen sähkökulutus oli joulukuussa 2022 yli seitsemän kertaa suurempaa kuin alimman tulokymmenyksen asuntokuntien keskimääräinen kulutus.
2. Korkea sähkön hinta vaikuttaa erityisesti pienituloisiin, jotka käyttävät suuremman osan käytettävissä olevista tuloistaan sähkömenoihin, mutta myös joillain suuri- ja keskituloisilla asuntokunnilla sähkökulut suhteessa tuloihin voivat nousta suuriksi.
3. Valtion tukitoimet kohdistuvat hyvä- ja keskituloisille asuntokunnille, joiden euromääräinen sähkölasku on suuri. Ne eivät kohdistu erityisen hyvin pienituloisille asuntokunnille, joiden sähkömenot suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin ovat suuret.
4. Energiaköyhyydellä tarkoitetaan kotitalouksien vaikeutta selvitä välttämättömistä energiamenoistaan. Valtion sähkötuet ja yhteiskunnan tukiverkot vähentävät 53 prosentilla niiden henkilöiden lukumäärää, joiden sähkömenot ylittävät kymmenen prosenttia käytettävissä olevista tuloista ja 64 prosentilla niiden henkilöiden määrää, joiden tuloista sähkömenot vievät yli neljänneksen.

De bedömda effekterna av ökade elpriser och elstöd på hushållen

Datarum-rapport 1/2023 (31.1.2023)

Publicerad av: Statens ekonomiska forskningscentral

Temat: Energi, klimat och miljö

Nyckelord: el, elpris, statens elstöd, energifattigdom

Sammanfattning

Den betydande ökningen av elpriser, det vill säga den så kallade elkrisen, påverkar finländarna väldigt olika. I denna rapport från Datarummet kombineras uppgifter om elförbrukningen från Fingrids Datahub, det vill säga det centraliserade informationsutbytessystemet för detaljhandelsmarknaden för el, med Statistikcentralens mikromaterial och sedan undersöks hur elkrisen påverkar olika hushåll. Rapportens huvudsakliga resultat kan sammanfattas enligt följande:

1. Elförbrukningen i bostadshushåll är starkt förknippad med inkomsterna. I bostadshushåll som tillhör den tiondel som har de högsta inkomsterna var den genomsnittliga elförbrukningen i december 2022 över sju gånger högre än den genomsnittliga förbrukningen i bostadshushåll som tillhör den tiondel som har de lägsta inkomsterna.
2. Det höga elpriset påverkar särskilt låginkomsttagarna, som använder den största delen av sina disponibla inkomster på el, men även i vissa bostadshushåll med höga eller medelhöga inkomster kan elkostnaderna bli höga i förhållande till inkomsterna.
3. Statens stödåtgärder riktar sig till bostadshushåll med höga och medelhöga inkomster, vars elräkning i euro är hög. De riktar sig inte särskilt väl till bostadshushåll med låga inkomster, vars elutgifter i förhållande till de disponibla inkomsterna är stora.
4. Med energifattigdom avses ett hushålls svårighet att klara av sina nödvändiga energiutgifter. Statens elstöd och samhällets stödnät minskar antalet personer vars elutgifter överskrider tio procent av de disponibla inkomsterna med 53 procent, och antalet personer vars elutgifter överskrider en fjärdedel med 64 procent.

Estimated impacts of the electricity price increase and compensation schemes on households

Data Room Report 1/2023 (31.1.2023)

Publisher: VATT Institute for Economic Research

Research Areas: Energy, climate, and environment

Keywords: electricity, electricity price, compensation schemes, energy poverty

Abstract

The significant increase in electricity prices, or the electricity crisis, affects Finnish households in various ways. In this Data Room's report, electricity consumption data from Fingrid's Datahub, a centralized data exchange system for the electricity retail market, is combined with microdata from Statistics Finland. It is examined, how the electricity crisis affects households with different background characteristics. The main findings of the report can be summarized as follows:

1. Electricity consumption is strongly correlated with income. In December 2022, the average electricity consumption of a household-dwelling unit belonging to the highest income decile was more than seven times higher than the average consumption of lowest-income decile households.
2. The high electricity price affects especially low-income household-dwelling units, who spend a larger part of their disposable income on electricity expenses. However, the electricity costs as a share of income can also be high for certain high- and medium-income household-dwelling units.
3. The government's support schemes target the high- and middle-income household-dwelling units that have large electricity bill in euros. They do not particularly target low-income household-dwelling units, whose electricity expenses in relation to disposable income are high.
4. Energy poverty refers to households' difficulty to cope with their necessary energy expenses. The electricity subsidies and other benefits reduce the number of people whose electricity expenses exceed ten percent of their disposable income by 53 percent, and the number of people whose electricity expenses take up more than a quarter of their income by 64 percent.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Aineistot ja taustaoletukset	2
3. Asuntokuntien sähkönkäyttö Suomessa	5
3.1. Sähkönkulutus erilaisissa asutokunnissa	5
3.2. Sähkönkulutuksen muutos syksyn aikana	10
3.3. Sähkö sopimukset	10
4. Valtion maksamat sähkötuet	13
4.1. Arvonlisäveron tilapäinen alentaminen	13
4.2. Sähköenergian laskun perusteella myönnettävä kotitalousvähennys	14
4.3. Kelan sähkötuki	16
4.4. Takautuvasti maksettava sähköhyvitys	17
4.5. Sähkötukien kokonaismäärä	19
4.6. Muut yhteiskunnan tukiverkot	20
5. Korkean sähkön hinnan vaikutukset kotitalouksiin	21
6. Yhteenveto	28

1. Johdanto

Venäjän hyökättyä Ukrainaan on sähkön hinta Suomessa noussut merkittävästi. Osalle kotitalouksista poikkeuksellisen korkea hinta on aiheuttanut vaikeuksia selviytyä välttämättömistä sähkömenoistaan. Uusien toistaiseksi voimassa olevien sopimusten keskihinta on syys–tammikuussa 2023 ollut noin 35 senttiä kilowattitunnilta, kun se aiempina vuosina on samaan vuodenaikaan ollut noin 5–10 senttiä kilowattitunnilta¹. Kotitaloudet, joilla on voimassa oleva edullisten hintojen aikaan tehty määräaikainen sähkösopimus, ovat suojassa hinnannousulta sopimuksen voimassaoloajan. Määräaikaisia sopimuksia loppuu kuitenkin jatkuvasti ja ne pitää korvata uusilla kalliimmilla sopimusmuodoilla. Sähkön hinnannousun vuoksi hallitus on päättänyt useista sähkölaskua pienentävistä tukimuodoista kotitalouksille.

Tässä raportissa tutkitaan sähkön hinnannousun vaikutuksia suomalaisiin kotitalouksiin yhdistämällä kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:n tytäryhtiön hallinnoiman Datahubin eli sähkön vähittäismarkkinoiden keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmän tietoja suomalaisten sähkökulutuksesta Tilastokeskuksen rekisteriaineistoihin. Analyysissä tarkastellaan asuntokuntien sähkönkäyttöä, kasvaneiden sähkökulujen suhdetta käytettävissä oleviin tuloihin sekä sähkötukien kustannusta ja niiden kohdentumista asuntokunnan tulojen mukaan.

Sähkön korkean hinnan lopullisia vaikutuksia kotitalouksiin ei voida tässä raportissa analysoida, sillä on epävarmaa, kuinka kauan hinnat pysyvät totuttua selvästi korkeammalla tasolla. Lisäksi tarkat vaikutukset riippuvat toteutuneista kulutusmääristä ja siitä, kuinka paljon Kelan ja Verohallinnon kautta jaettavia sähkötukia haetaan. Raportissa tehdään oletuksia näistä epävarmoista tekijöistä, ja lopulliset vaikutukset voidaan arvioida vasta jälkikäteen.

Raportissa käytetyt aineistot ja taustaoletukset kuvataan luvussa 2. Luvussa 3 tarkastellaan asuntokuntien sähkönkäyttöä. Luvussa 4 arvioidaan eri sähkötukien kustannuksia ja tukien kohdentumista. Luvussa 5 analysoidaan sähkökulujen kasvun vaikutusta asuntokuntiin suhteuttamalla arvioidut sähkölaskut käytettävissä oleviin tuloihin. Raportin yhteenveto on luvussa 6.

2. Aineistot ja taustaoletukset

Työssä käytetään sähkön kulutusdataa syys–joulukuulta 2022. Sähkönkulutus ja sähkösopimusta koskevat tiedot on saatu kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:n tytäryhtiön Fingrid Datahub Oy:n hallinnoimasta Datahubista eli sähkön vähittäis-

¹ <https://energiavirasto.fi/sahkon-hintatilastot>

markkinoiden keskitetystä tiedonvaihtojärjestelmästä. Datahub-aineisto sisältää sähkömittarikohtaisen sähkönkulutuksen kuukausitasolla. Aineistoa on saatu käyttöön syyskuusta 2022 alkaen. Analyysissä käytetään seuraavia aineiston muuttujia: sähkömittarin ja sähkösopimuksen haltijan yksilöivä tunnus; kuukausitason sähkönkulutus; tieto siitä, onko sähkösopimus määräaikainen vai toistaiseksi voimassa oleva; sopimuksen solmimisaika ja mahdollinen määräaikaisen sopimuksen päättymisaika; kulutuspaikan tyyppi (esimerkiksi kerrostalo, sähkölämmitteinen pientalo vai maatila) sekä riippuvaisuus sähkölämmityksestä. Työssä on hyödynnetty vain yksityisasiakkaiden sopimuksia, joissa on yksilöivänä tunnisteena henkilötunnus. Näin rajattuna aineisto sisältää noin 3,2 miljoonaa kuukausittaista havaintoa. Tilastokeskus on yhdistänyt Datahub-aineiston muihin rekisteriaineistoihin ja pseudonymisoinut henkilösensitiiviset tunnistetiedot ennen luovutusta tutkimuskäyttöön. Analyysityö on tehty Tilastokeskuksen tietoturvalisessä ja auditoidussa etäkäyttöympäristössä.

Sähkösopimuksen hintaa ei saada Fingridin aineistosta, joten se täytyy arvioida. Sähköverkonhaltijoiden ja sähkön myyjien on ilmoitettava voimassa olevat hinnat Energiavirastolle, joka julkaisee niihin perustuvia sähkön hintatilastoja. Määräaikaisten sopimusten hinnaksi on tässä työssä asetettu Energiaviraston hintatiedoista sopimuksen solmimiskuukauden kaksivuotisten määräaikaisten sopimusten käyttäjätyyppiin perustuva keskihinta.

Toistaiseksi voimassa olevista sopimuksista ei voida Fingridin aineistossa erottaa kiinteähintaisia ja pörssihintaisia sopimuksia. Niille on asetettu hinnaksi Energiaviraston hintatiedoista kunkin kuukauden tyyppikäyttäjätasoinen sähkön toimitusvelvollisuushintojen painotettu keskiarvo. Tammikuun 2023 osalta kyseiset keskihinnat ovat kerrostalossa asuvalle 30,9 senttiä kilowattitunnilta ja sähkölämmitteisessä pientalossa asuvalle 28,8 senttiä kilowattitunnilta. Kevättä 2023 koskevissa laskelmissa on käytetty toistaiseksi voimassa oleville sopimuksille tammikuun 2023 hintaa². Sopimuksiin on lisätty myös arvioitu neljän euron kuukausittainen perusmaksu. Alueittaisten siirtohintojen puuttuessa siirtohintoina on käytetty tyyppikäyttäjätasoisia painotettuja keskiarvoja.

Sähkön lisäksi monien muidenkin energiatuotteiden hinnat ovat nousseet Venäjän aloittaman sodan seurauksena. Energian hinnannousu kasvattaa tuotantokustannuksia ja välittyy siten myös muiden tuotteiden, kuten elintarvikkeiden, hintoihin. Tässä työssä tarkastellaan kuitenkin vain sähkön hinnannousun suoria vaikutuksia.

² Tulokset ovat herkkiä käytetyille hintaoletuksille, joten herkkyystarkastelu on tehty myös matalammalla hinnalla. Nämä herkkyyssanalyyysin tulokset ovat liitteenä Datahuoneen verkkosivujen Lisämateriaalit-osiossa (<https://bit.ly/3Hkm4jy>).

Analyysissä perusyksikkönä käytetään asuntokuntaa. Asuntokunta muodostuu henkilöistä, jotka asuvat vakituisesti samassa asunnossa tai osoitteessa. Heidän nimissään olevien sähkösopimusten kulutustiedot on laskettu yhteen sisältäen myös esimerkiksi mahdollisen kesämökin tai muiden omistettujen asunton sähkönkulutuksen. Samaa asuntokuntaan voi kuulua useita kotitalouksia. Tieto siitä, ketkä henkilöt kuuluvat mihinkin asuntokuntaan, on saatu Tilastokeskuksen väestön ennakkotiedoista joulukuulta 2022.

Sähkösopimukset on yhdistetty asuntokuntiin sähkösopimuksen haltijan tunnisteen perusteella. Sähkösopimuksen haltijalle ei ole määritelty asuntokuntaa, mikäli hän ei kuulu väestönlaskennassa tilastoitavaan väestöön tai hänellä ei ole vakituista osoitetta Suomessa. Nämä henkilöt eivät ole mukana asuntokuntakohtaista sähkönkulutusta koskevassa analyysissä. Sähkönkulutusta koskevan aineiston 3,2 miljoonasta havainnosta noin 115 000 on sellaisia, joita ei voida yhdistää mihinkään asuntokuntaan.

Kaikille asuntokunnille ei löydy sähkösopimusta aineistosta. Aineistossa on 2,54 miljoonaa sähkösopimuksellista asuntokuntaa. Väestön ennakkorekisterissä olevista asuntokunnista noin 296 000:lle ei löydy sähkösopimusta. Tämä voi johtua siitä, että asunnon sähkösopimuksen haltija on jokin organisaatio tai jonkin toisen asuntokunnan jäsen, esimerkiksi jos vuokranantaja on hankkinut sähkösopimuksen vuokralaisen puolesta. Sähkön hinnannousu ei osu suoraan tällaisiin asuntokuntiin, joten heidän sähkönkulutuksensa on kohdistettu sähkösopimuksen haltijalle, jos tämä on luonnollinen henkilö. Lisäksi Fingridin aineisto ei sisällä Ahvenanmaalle tehtyjä sähkösopimuksia; nämä ovat aidosti puuttuvia havaintoja.

Raportissa käsitellään sähkönkulutusta asuntokuntakohtaisesti, eli kaikkien asuntokunnan henkilöiden hallussa olevien sähkösopimusten kulutus on kohdistettu asuntokunnalle. Aineistossa on noin 460 000 asuntokuntaa, joilla on enemmän kuin yksi sähkösopimus, joten osalla asuntokunnista sähkönkulutus sisältää vakituisen asunnon lisäksi vapaa-ajan asuntoja, kakkosasuntoja tai muiden asuntokuntien hallussa olevia asuntoja. Useimmilla asuntokunnilla, joilla on enemmän kuin yksi sopimus, on kaksi sähkösopimusta. Asuntokuntia, joilla on tätä enemmän sopimuksia, on melko vähän. Esimerkiksi viiden tai useamman sopimuksen asuntokuntia on vain noin viisi tuhatta. Keskimäärin aineistossa olevalla asuntokunnalla on 1,23 sähkösopimusta. Vaikka asuntokunnan jäsenet eivät välttämättä itse vastaa kaikesta sähkösopimustensa kulutuksesta (esimerkiksi vuokranantaja, joka hankkii sähkön vuokraamaansa asuntoon), osuu sähkön hinnannousu kuitenkin sähkösopimuksen haltijaan, joten tämäkin kulutus on jaettu sähkösopimuksen haltijalle. Kotitalouden vakituisesti asunnoksi on oletettu se sähkönkäyttöpaikka, jossa kulutus on suurinta.

Kevättä 2023 koskevista laskelmissa käytetään pohjana joulukuun 2022 kulu- tusta, joka on kerrottu tammi–huhtikuun keskimääräisillä tyyppikäyttäjakohtai- silla kulutuskertoimilla, jotka perustuvat Energiaviraston tilastoihin. Analyysissa ei ole huomioitu sähkönkulutuksen hintajoustoa eli hinnan vaikutusta kulutuk- seen esimerkiksi niiden tukimuotojen kohdalla, jotka alentavat asuntokunnan maksettavaksi jäävää sähkön hintaa.

Asuntokunnat on jaettu tulokymmenyksiin perustuen vuoden 2020 käytettä- vissä oleviin tuloihin, jotka on saatu Tilastokeskuksen yksilötason FOLK_TULO-aineistosta. Käytettävissä oleva rahatulo on palkkatulojen, yrittä- jätulojen, omaisuustulojen ja saatujen tulonsiirtojen summa, josta on vähen- netty maksetut verot ja veronluonteiset maksut. Asuntokunnan käytettävissä olevat rahatulot on laskettu yhteen ja tämä yhteenlaskettu tulo on kohdistettu jokaiselle asuntokunnan henkilölle.

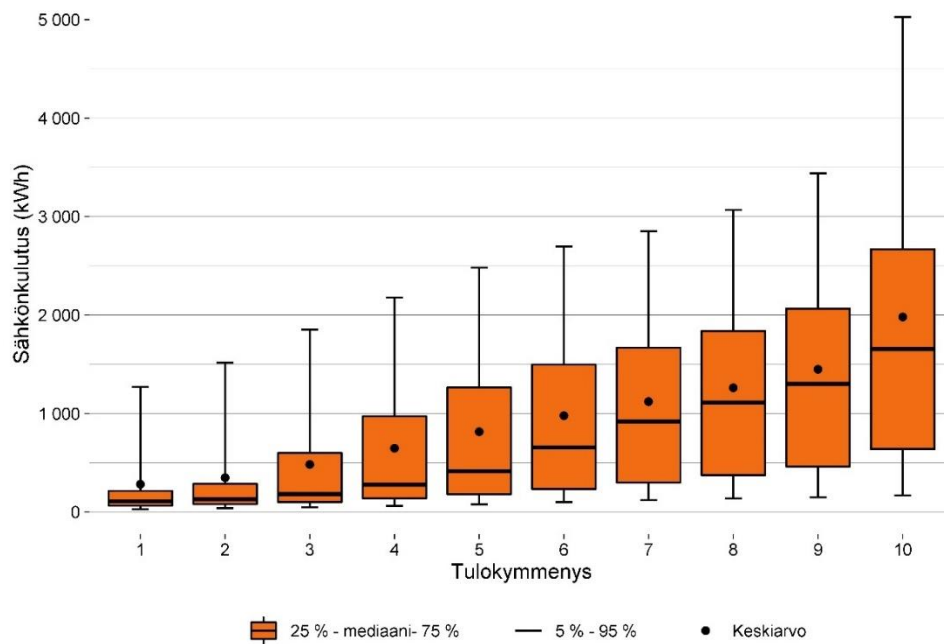
Kaikki henkilöt on järjestetty näiden tulojen mukaan ja jaettu tulokymmenyksiin. Näin muodostettujen tulokymmenysten ylärajat ovat 15 424 euroa (1. kym- menys), 22 734 euroa (2. kymmenys), 29 755 euroa (3. kymmenys), 36 527 euroa (4. kymmenys), 44 050 euroa (5. kymmenys), 51 721 euroa (6. kym- menys), 59 339 euroa (7. kymmenys), 68 702 euroa (8. kymmenys) ja 84 899 euroa (9. kymmenys) asuntokuntaa kohden. Jokaisessa tulokymmenyksessä on yhtä paljon henkilöitä, mutta asuntokuntien määrä ei ole sama, sillä ylem- missä tulokymmenyksissä asuntokunnan koko on keskimäärin suurempi. Va- littu asuntokuntien jakotapa tulokymmenyksiin vastaa Tilastokeskuksen mää- rittelytapaa. Muut asuntokunnan henkilöiden ominaisuudet on yhdistetty Tilas- tokeskuksen yksilötason FOLK_PERUS-aineistosta.

3. Asuntokuntien sähkönkäyttö Suomessa

3.1. Sähkönkulutus erilaisissa asuntokunnissa

Kuvio 1 havainnollistaa asuntokuntien sähkönkäyttöä tulokymmenyksittäin. Kunkin tulokymmenyksen sisäistä jakaumaa kuvataan laatikko-janakuviolla, jossa poikittainen viiva on mediaani. Laatikon alareunan ja yläreunan välissä on puolet kunkin tulokymmenyksen havainnoista. Laatikon ylä- ja alapuolella olevien viivojen sisällä on 90 prosenttia havainnoista. Toisin sanoen kuviossa ei näyettä havainnoita, jotka sijoittuvat alimpaan viiteen prosenttiin tai ylimpään viiteen prosenttiin. Jokaisen tulokymmenyksen keskiarvoa kuvaa musta piste. Mukana ovat vain asuntokunnat, joilla on vähintään yksi sähkösojimus.

Kuviosta 1 havaitaan, että sähkönkulutus kasvaa asuntokunnan tulojen mu- kaan. Ylimpään tulokymmenykseen kuuluvan asuntokunnan sähkönkulutus oli joulukuussa keskimäärin noin seitsenkertainen alimpaan tulokymmenykseen kuuluvan asuntokunnan kulutukseen verrattuna. Myös tuloluokkien sisäinen

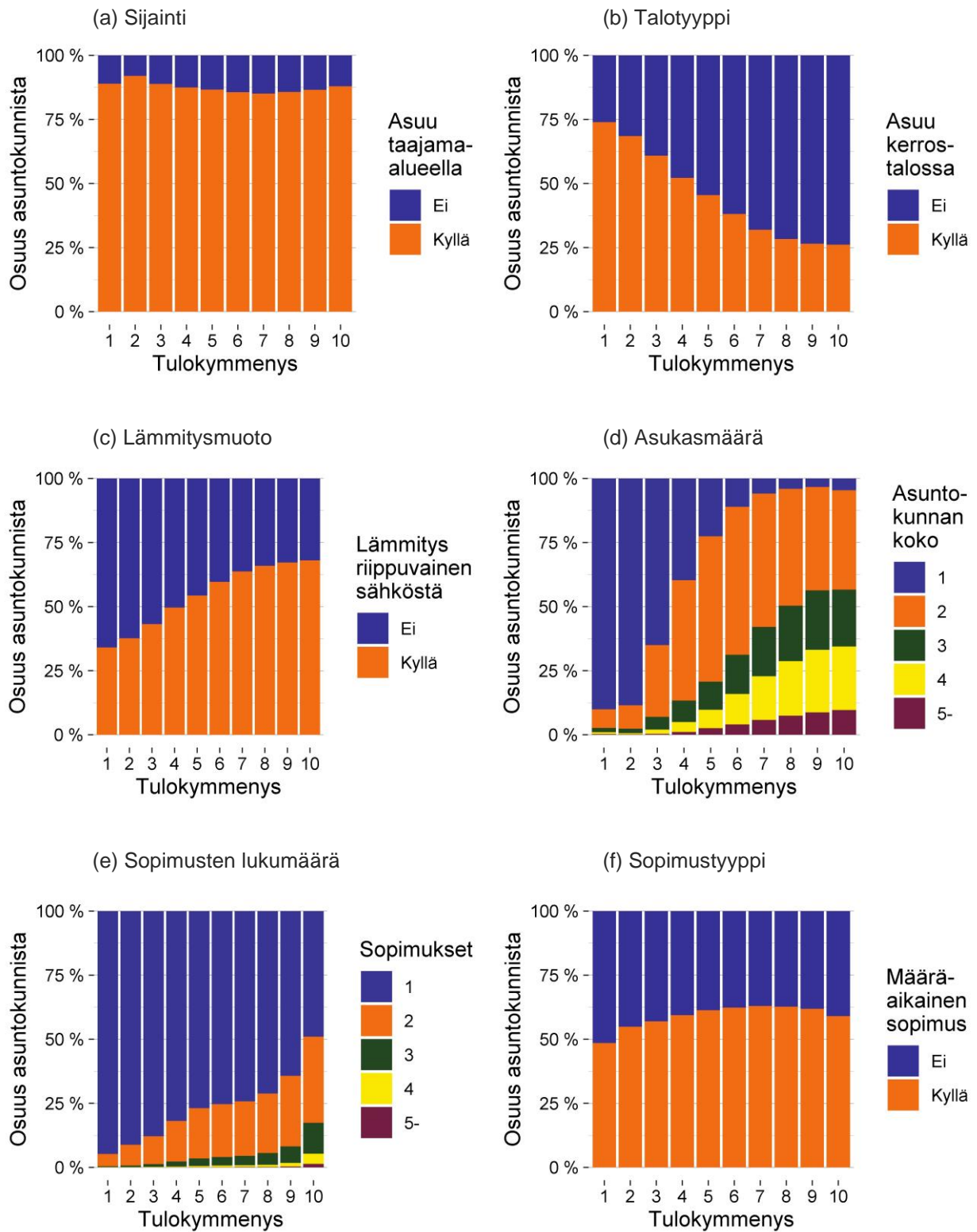

Kuvio 1: Sähkönkulutus tulokymmenyksittäin joulukuussa 2022

hajonta on suurta, sillä jokaisessa tulokymmenyksessä sähkönkulutuksen ylimpään neljännekseen sijoittuva asutokunta käyttää yli kolme kertaa enemmän sähköä kuin kulutuksen alimpaan neljännekseen sijoittuva asutokunta.

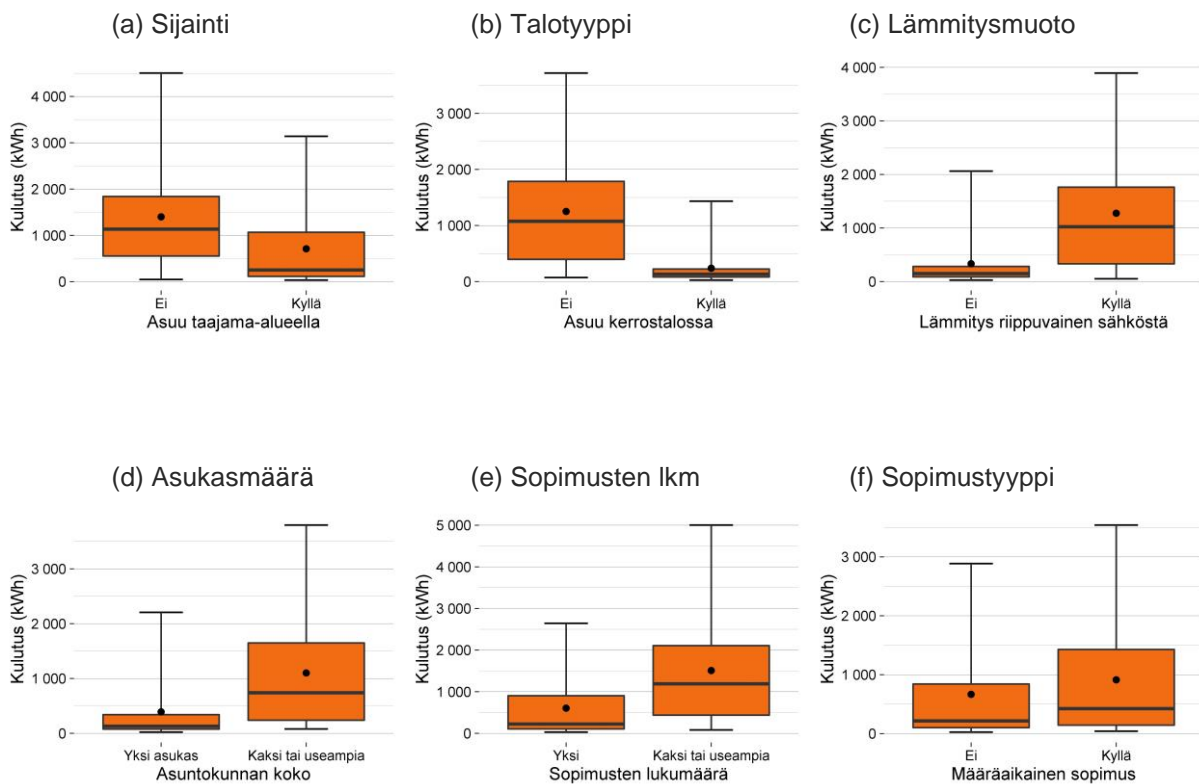
Sähkönkulutuksen ja tulojen välinen yhteys voi selittyä asunnon ominaisuuksilla, kuten sijainnilla, talotyypillä tai lämmitysmuodolla. Sähkönkulutus voi myös selittyä asutokunnan ominaisuuksilla, kuten sen koolla, tehtyjen sähkösopimusten lukumäärällä tai sopimustyyppillä. Nämä taustatekijät on esitetty kuviossa 2 tulokymmenyksittäin. Kuviossa 3 esitetään, miten sähkökäyttö vaihtelee näiden taustamuuttujien suhteen.

Suurituloisilla asutokunnilla suurimman sähkönkulutuksen perusteella määritetty varsinainen asunto sijaitsee hieman muita useammin haja-asutusalueella (kuvio 2a), se on selvästi harvemmin kerrostalohuoneisto (kuvio 2b) ja sen lämmitys riippuu useammin sähköstä (kuvio 2c). Nämä taustamuuttujat selittävät osittain, miksi parempituloisilla asutokunnilla sähkökäyttö on suurempaa (kuviot 3a–c) kuin muilla. Suurituloisissa asutokunnissa on myös keskimäärin enemmän asukkaita kuin pienituloisissa (kuvio 2d), ja niillä on keskimäärin useampia sähkösopimuksia, kuten kesämökkejä tai kakkosasuntoja kuin pienituloisilla asutokunnilla (kuvio 2c). Nämä molemmat muuttujat ovat voimakkaasti yhteydessä suurempaan sähkönkulutukseen (kuviot 3d ja 3e). Suurituloisilla on hieman muita useammin määräaikainen sopimus (kuvio 2f), mutta tuloiluokkien väliset erot tämän muuttujan suhteen eivät ole erityisen suuria, ja valittu sopimustyyppi ei näytä olevan kovin merkittävästi yhteydessä suurempaan kulutukseen (kuvio 3f).

Kuvio 2: Tuloluokittaista sähkönkulutusta selittävät taustatekijät

Lähde: Fingrid Datahub, Tilastokeskus Väestön ennakkotieto

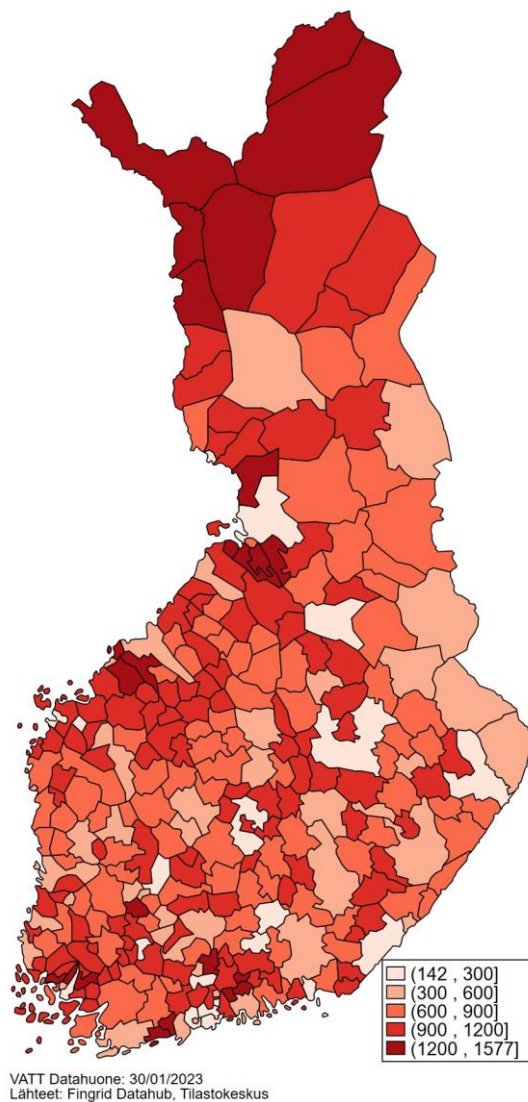
Kuvio 3: Sähkönkulutus eri taustamuuttujien mukaan jaettuna (jouluku 2022)

Lähde: Fingrid Datahub, Tilastokeskus Väestön ennakkotieto

Kuviossa 4 esitetään kunnittain asuntokuntaakohtaisen sähkönkulutuksen mediaani joulukuussa 2022. Pienin asuntokuntaakohtainen mediaanikulutus oli Helsingissä, 142 kilowattituntia. Myös muut kulutukseltaan pienimmät kunnat ovat suuria kaupunkeja, kuten Espoo, Tampere ja Turku. Kaupungeissa asunnot ja asuntokunnassa asuvien henkilöiden määrät ovat keskimäärin pienempiä kuin monissa väljemmin asutuissa kunnissa. Lisäksi kaupungeissa suora sähkölämmitys on harvinaista, sillä asuntokannassa korostuvat kerrostalot, joissa muut lämmitysmuodot ovat yleisempiä. Pientalovaltaisissa, usein maaseutumaisissa tai kaupunkien kehysalueella sijaitsevista kunnissa suora sähkölämmitys tai sähköä käyttävät lämpöpumput ovat lämmitysmuotoina yleisempiä kuin kaupungeissa.

Suurinta asuntokuntaakohtainen kulutus on Pohjois-Lapissa. Kunnista suurin mediaanikulutus oli Muoniossa, 1 577 kilowattituntia. Lapin suuret kulutusluvut selittynevät etenkin muuta maata kylmemmillä lämpötiloilla, jotka lisäävät sähkönkulutusta sähkölämmitteisissä asunnoissa. Asuntokuntaakohtainen sähkönkulutus on maan kärkeä myös eräissä Oulun seudun ja Pohjanmaan kunnissa, joiden kohdalla selitys voi osittain olla keskimääräisen asuntokunnan suuri koko. Pohjanmaalla sähkönkulutus vaikuttaa ylipäänsä olevan suurempaa kuin

esimerkiksi Keski- tai Itä-Suomessa. Myös eräissä Etelä-Suomen kunnissa mediaanikulutus on melko korkea. Näiden kohdalla selitys voi olla sähkölämmityksen yleisyys lämmitysmuotona. Kaiken kaikkiaan kuntien väliset erot asuntokuntaakohtaisessa sähkönkulutuksessa ovat suuria ja riippunevat ensi sijassa sähkölämmityksen yleisyydestä ja sen lisäksi asutokuntien henkilömäärästä ja asuntojen keskikoosta.

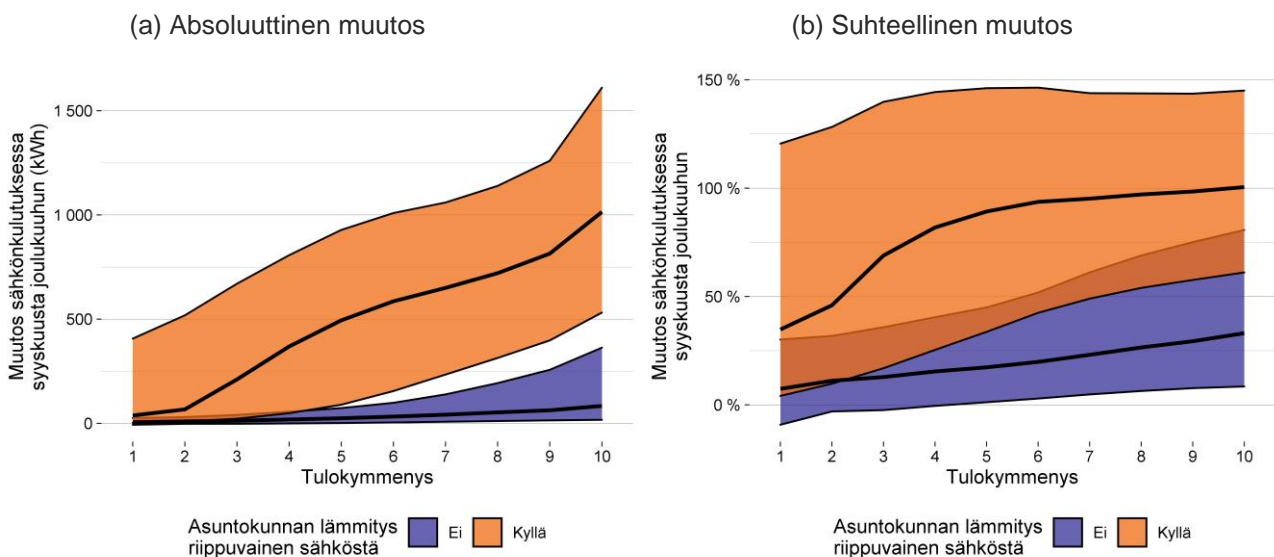

Kuvio 4: Kunnan asutokuntaakohtaisen sähkönkulutuksen (kWh) mediaani joulukuussa 2022

3.2. Sähkönkulutuksen muutos syksyn aikana

Sähkönkulutus kasvaa Suomessa kylminä ja pimeinä talvikuukausina lämmitys- ja valaisutarpeen lisääntyessä. Toisaalta Suomessa on syksyn 2022 aikana pyritty energiansäästökampanjoilla muun muassa laskemaan huonelämpötiloja.

Kuvio 5 esittää asutokuntien sähkönkulutuksen kasvun syyskuusta joulukuuhun sekä absoluuttisena muutoksena (kuvio 5a) että suhteellisena muutoksena (kuvio 5b). Sähkönkulutuksen kasvu liittyy voimakkaasti lämmitykseen, sillä kasvu on suurinta asunnoissa, joiden lämmitys on riippuvainen sähköstä. Kulutus on kasvanut hieman myös asunnoissa, joiden lämmitys ei ole riippuvainen sähköstä, mikä voi johtua esimerkiksi valaistuksen tarpeen kasvamisesta. Sähkönkulutuksen kasvu näkyy kaikissa tuloluokissa, mutta se on sekä absoluuttisesti että suhteellisesti suurinta korkeimmissa tulokymmenyksissä.

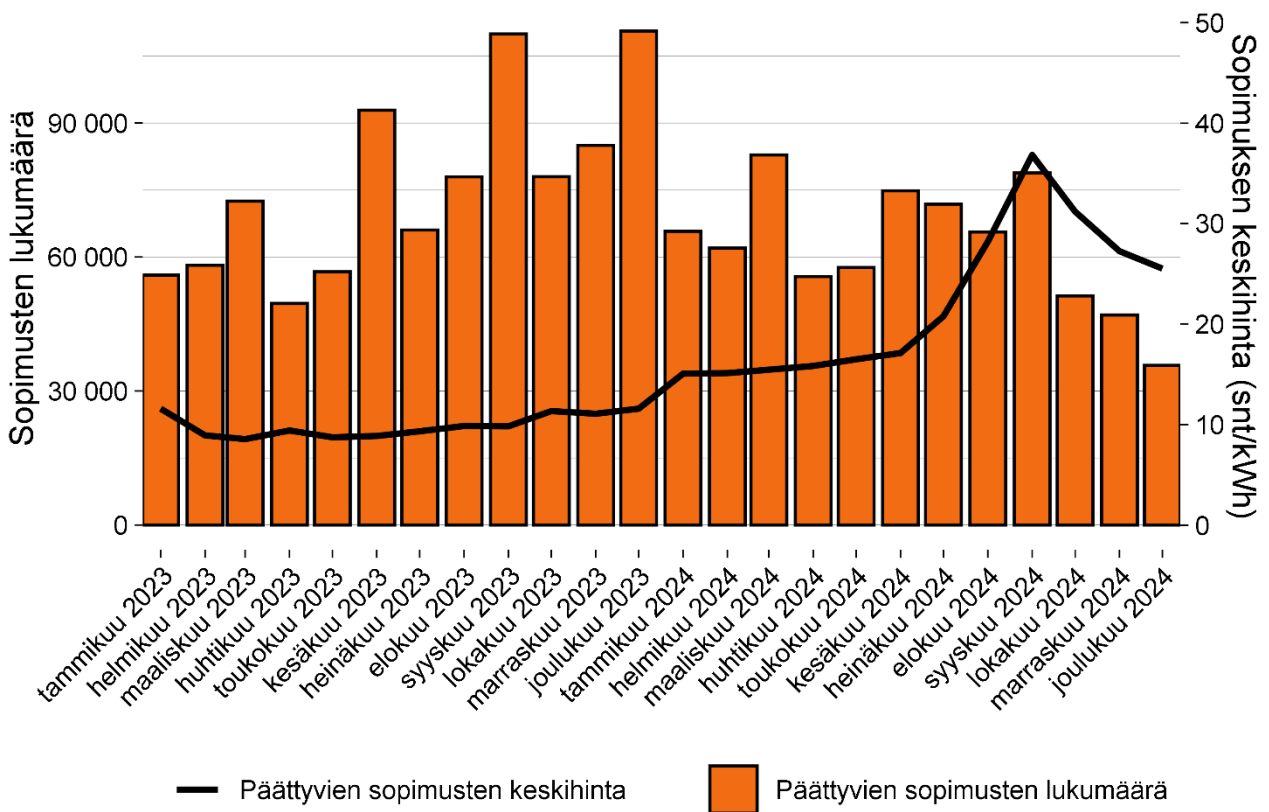
Kuvio 5: Sähkönkulutuksen kasvu syyskuusta joulukuuhun lämmitysmuodon mukaan

3.3. Sähkö sopimukset

Joulukuussa 2022 Fingridin aineiston sähkö sopimuksista 57,9 prosenttia oli määräaikaista. Määräaikaista sopimuksista 83,3 prosenttia oli kaksivuotisia sopimuksia. Määräaikaiset sähkö sopimukset voivat suojata kotitalouksia sähkön hinnan nousulta, mutta merkittävä osa niistä on päätynyt tai päättyy sähkö kriisin aikana.

Kuviossa 6 on päättyvien määräaikaisten sopimusten määrä kuukausittain ja näiden sopimusten keskihinta. Sopimuksen hinta on arvioitu sen alkamiskauden ja ostajan käyttäjätyyppin mukaan Energiaviraston sähkön hintatilastoista.

Syys–joulukuussa päättyi noin 361 000 määräaikaista sopimusta, jotka on pitänyt korvata joko uudella määräaikaisella tai toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella. Tammi–huhtikuun aikana tämä lukumäärä kasvaa vielä 236 000:lla. Ennen sähkön hinnannousua hankitun määräaikaisen sähkönsopimuksen antama suojaus korkeita hintoja vastaan loppuu sopimuksen määräajan päättyessä. Jos sähkön hinta pysyy korkeana myös ensi talvena, on pisimpienkin määräaikaisten sopimusten hinta keskimäärin yli kymmenen senttiä kilowattitunnilta.

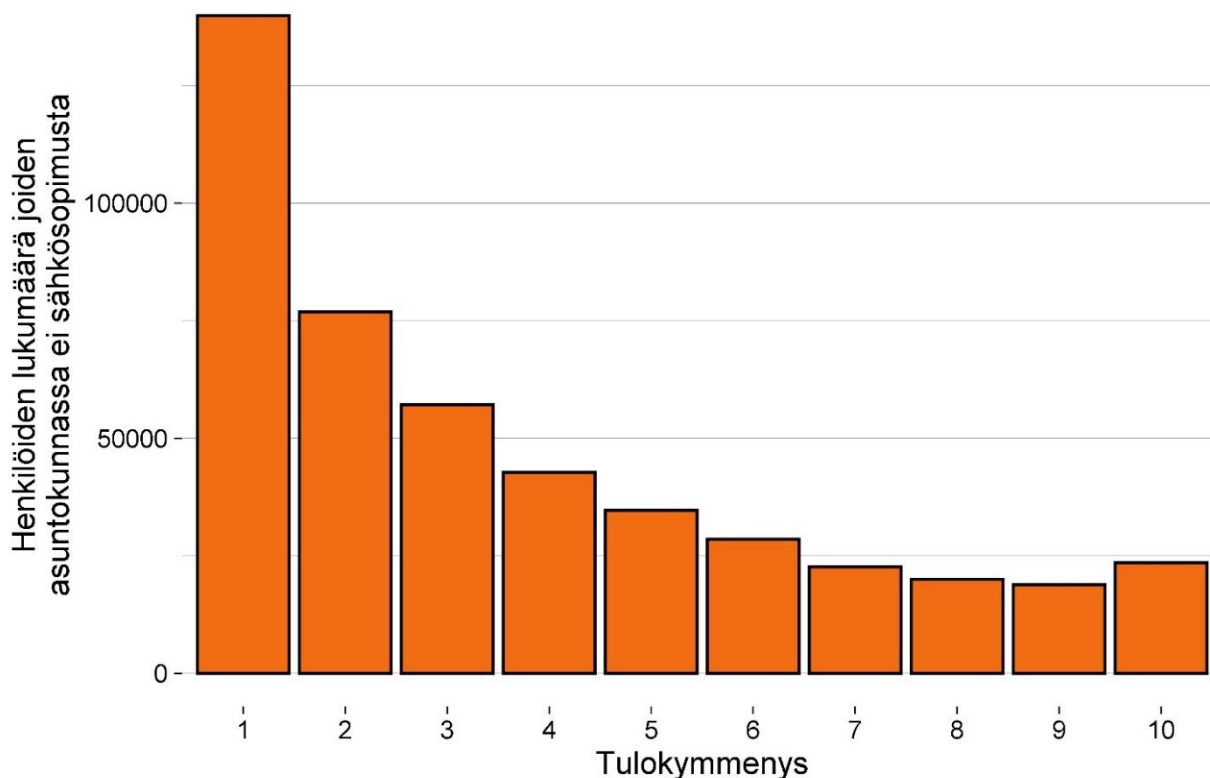

Kuvio 6: Kuukausittain päättyvien sopimusten määrät ja keskihinnat

Kuviosta 6 nähdään, että syksyn ja talven aikana on solmittu 350 000 pitkää määräaikaista sähkönsopimusta, jotka päättyvät heinäkuussa 2024 tai myöhemmin. Yhteensä 360 000 asutokuntaa on tehnyt pääasiallisen sähkönsopimuksensa määräaikaisena silloin, kun niiden hinnat ovat olleet korkeat (keskimäärin yli 20 senttiä kilowattitunnilta) ja näistä 250 000 asutokuntaa aikana, jolloin

määräaikaisten sopimusten hinnat olivat erittäin korkeita (keskimäärin yli 30 senttiä kilowattitunnilta). Luvut sisältävät lyhyet ja pitkät määräaikaiset sopimukset. Näillä asutokunnilla sähkökulut pysyvät korkeina vielä pitkään, jos määräaikainen sopimus pysyy voimassa sovittuun päättymispäivään asti.

Joulukuun 2022 aineistossa yhteensä noin 296 000 asutokunnalta puuttuu sähkö sopimus. Kuviossa 7 esitetään tulokymmenyksittäin henkilöiden lukumäärä näissä asutokunnissa, joilla ei näyttäisi olevan sähkö sopimusta. Henkilöt, joilta sopimustieto puuttuu, ovat tyypillisesti pienituloisia nuoria aikuisia, ja he asuvat keskimääräistä pienemmissä asutokunnissa. Syy sopimuksen puuttumiseen voi olla esimerkiksi sähkön kuuluminen vuokraan tai yhtiövastikkeeseen tai toisen henkilön nimissä tehty sähkö sopimus. Näihin asutokuntiin sähkön hinnannousun vaikutukset eivät osu suoraan, joskin on mahdollista, että se kohdistuu epäsuorasti myös niihin nousevien vuokrien tai yhtiövastikkeiden kautta. Näiden asutokuntien sähkönkulutus on kuitenkin mukana aineistossa, mikäli he asuvat asunnossa, jonka sähkö sopimuksen haltija on luonnollinen henkilö. Sen sijaan esimerkiksi opiskelija-asuntosäätiön vuokraan sisältyvä sähkö ei ole mukana kulutustiedoissa, koska sähkö sopimuksen haltija ei ole luonnollinen henkilö. Lisäksi aineistossa ei ole Ahvenanmaalle tehtyjä sähkö sopimuksia; nämä ovat aidosti puuttuvia havaintoja.

Kuvio 7: Henkilöiden lukumäärä asutokunnissa, joilla ei ole voimassa olevaa sähkö sopimusta Fingridin Datahubissa

4. Valtion maksamat sähkötuot

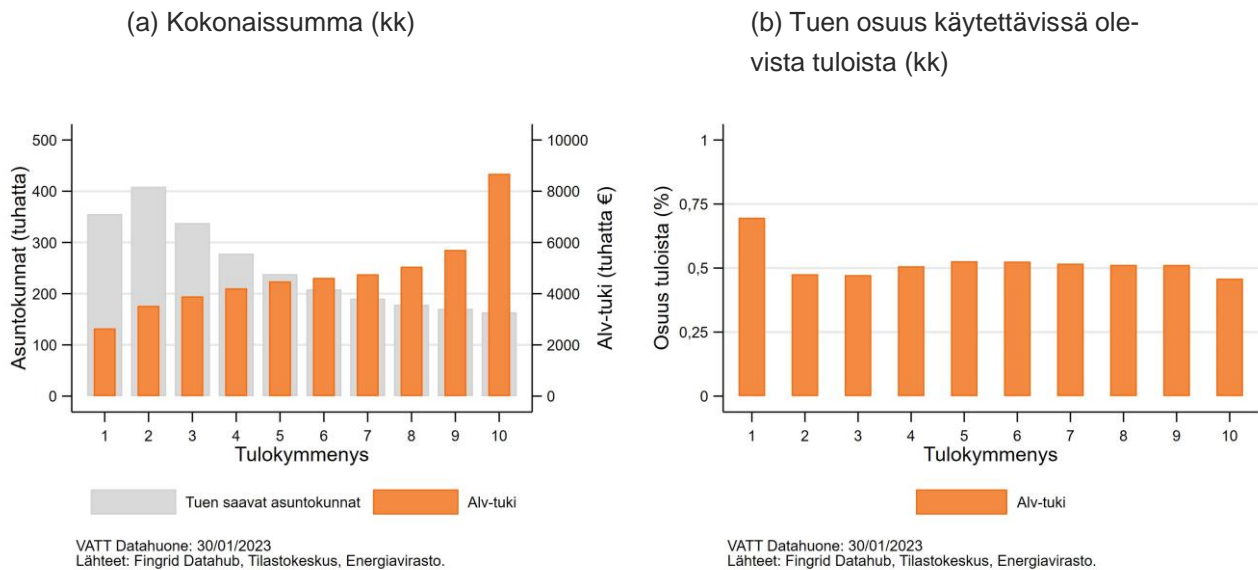
Hallitus on suunnannut useita sähkötukia kuluttajille. Kolmesta tukimuodosta päätettiin syksyllä 2022: sähkön arvonlisäverokannan tilapäinen alentaminen, sähköenergialaskun perusteella myönnettävä kotitalousvähennys sekä Kelan kautta maksettava sähkötuki. Lisäksi hallitus antoi 31.1.2023 esityksen sähkölaskuun tehtävästä sähköhyvityksestä, joka toteutettaisiin siten, että sähköyhtiöt hyvittävät kuluttajille osan aiemmista sähkölaskuista, ja valtio korvaa tämän hyvityksen sähköyhtiöille.

Tässä osiossa esitetään arvioita eri tukimuotojen kokonaiskustannuksista ja tuen jakautumisesta tuloluokittain. Kevättä 2023 koskevia laskelmia tulee pitää ainoastaan arvioina, sillä niissä joudutaan käyttämään sähkön hinnasta ja kulutuksesta oletuksia ja arvioita, jotka on avattu luvussa 2. Toteutuneet kustannukset ja vaikutukset saadaan tietää vasta sähkökriisin jälkeen.

4.1. Arvonlisäveron tilapäinen alentaminen

Sähkön arvonlisäverokanta laskettiin joulukuun 2022 alussa 24 prosentista kymmeneen prosenttiin. Alennettu verokanta on voimassa huhtikuun 2023 loppuun saakka eli viiden kuukauden ajan. Alennus koskee sähköenergiamaksua ja sähköenergian perusmaksua mutta ei sähkönsiirtoa.

Sähkön arvonlisäveron alennuksesta hyötyvät kaikki kuluttajat, mikäli sähköyhtiöt alentavat hintoja vastaavasti, minkä useat yhtiöt ovat tehneet. Kuviossa 8 arvioidaan alennuksesta kuluttajille koituvan hyödyn jakautuminen tulokymmenyksittäin olettaen, että arvonlisäveron lasku siirtyisi täysimääräisenä alennuksena hintoihin. Saatava hyöty kasvaa tulokymmenyksen mukaan, mikä on kuviossa 1 esitetyn sähkönkulutuksen profiilin perusteella odotettavaa. Tuen määrä ylimmässä tulokymmenyksessä on euromääräisesti yli kaksinkertainen alimpaan tulokymmenykseen nähden, mutta suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin se on pienempi.

Kuvio 8: Arvonlisäveron alennuksen jakautuminen tulokymmenyksittäin

4.2. Sähköenergelaskun perusteella myönnettävä kotitalousvähennys

Verohallinnon myöntämän sähkökulujen verovähennyksen voi saada vakituisen asunnon sähkökuluihin tammi–huhtikuulta 2023, jos vuoden aikana maksettavaksi kertyvä tulovero on tarpeeksi suuri vähennyksen saamiseksi. Vähennys on kotitalouskohtainen, eli mikäli sähkölaskun maksajan verot eivät riitä kattamaan vähennystä, huomioidaan mahdollisten muiden kotitalouden henkilöiden, esimerkiksi puolison, verot. Vähennyksen voi jakaa kotitalouden jäsenten välillä, jos sähkölasku maksetaan yhdessä. Vähennyksessä huomioidaan sähköenergian arvonlisäverollinen hinta ja sähköenergian perusmaksu mutta ei sähkönsiirtoa. Vähennyksen voi saada, jos kotitalouden sähkökulut ovat tammi–huhtikuussa yli 2 000 euroa. Vähennys on 60 prosenttia 2 000 euron ylittävältä osalta, ja vähennyksen enimmäismäärä on 2 400 euroa. Enimmäisvähennyksen saa siis, mikäli tammi-huhtikuun sähkökulut ovat vähintään 6 000 euroa. Sähkövähennyksessä on kuitenkin sadan euron omavastuu, eli esimerkiksi 600 euron vähennyksestä saa tosiasiaassa vähennystä 500 euroa.

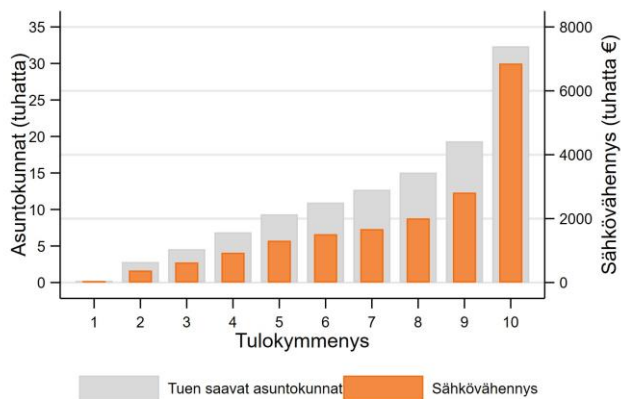
Jos veronmaksaja on kuitenkin tehnyt muita kotitalousvähennyksiä, joissa on sama 100 euron omavastuu, ei omavastuuta sovelleta sähkövähennykseen. Esimerkiksi jos kotitalouden sähkökulut ovat tammi–huhtikuussa 3 000 euroa, on vähennys ennen omavastuuta $(3\,000 - 2\,000) \cdot 0,6 = 600$ euroa. Jos kotitalous on saanut muuta kotitalousvähennystä ja suorittanut siten sadan euron omavastuun, on sähkövähennys 600 euroa. Jos omavastuuta ei ole suoritettu, on verovähennys 500 euroa. Laskelmissa on oletettu, että sadan euron omavastuu on jo täyttynyt.

Sähkövähennystä ei voi hyödyntää lainkaan, jos tulot ovat niin pienet, että niistä ei makseta tuloveroa. Tässä analyysissä oletetaan, pohjautuen hallituksen esitykseen (HE 204/2022 vp), että sähkövähennyksen saamiseksi sopimuksen tekijän palkkatulojen on oltava vähintään 27 200 euroa tai eläketulojen vähintään 18 800 euroa. Nämä luvut ovat arvioita, koska todelliseen lukuun vaikuttavat muut vähennykset ja kunnallisveroprosentti. Lisäksi osan sähkövähennyksestä voi saada myös hieman pienemmillä tuloilla.

Sähkövähennystä ei voi saada maatalouden tai elinkeinotoiminnan kuluihin. Jos kuluttajalla on näiden toimintojen kanssa yhteinen sähkömittari, on vakituisen asunnon ja niiden kulutus eroteltava, ja vähennystä voi saada vain, jos vakituisen asunnon kulutusta vastaava sähkölasku ylittää vähimmäismäärän (500 euroa kuukaudessa). Jos aineistossa on havaittu asuntokunnalla useampi kuin yksi sähkösopimus, on laskelmissa oletettu vakituisen asunnon olevan näistä se, jossa sähkönkulutus oli suurinta.

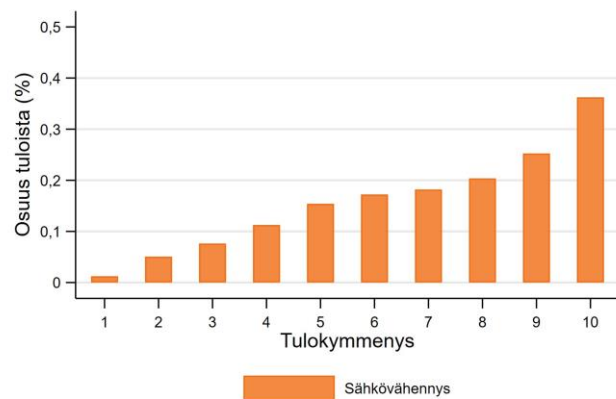
Kuviossa 9 näytetään sähkövähennyksen arvioitu kohdentuminen tulokymmenyksittäin. Suhteellisen suuri omavastuu, keskimäärin noin 500 euroa kuukaudessa, kohdentaa tukea suurituloisille asuntokunnille, joiden sähkönkulutus on keskimäärin suurempaa. Sähkövähennys on myös ensisijainen tuki niille kotitalouksille, jotka maksavat tarpeeksi tuloveroa, joten se kohdistuu pääosin keski- ja suurituloisille asuntokunnille.

(a) Kokonaissumma (kk)

VATT Datahuone: 30/01/2023
Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energiavirasto.

(b) Tuen osuus käytettävissä olevista tuloista (kk)

VATT Datahuone: 30/01/2023
Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energiavirasto.

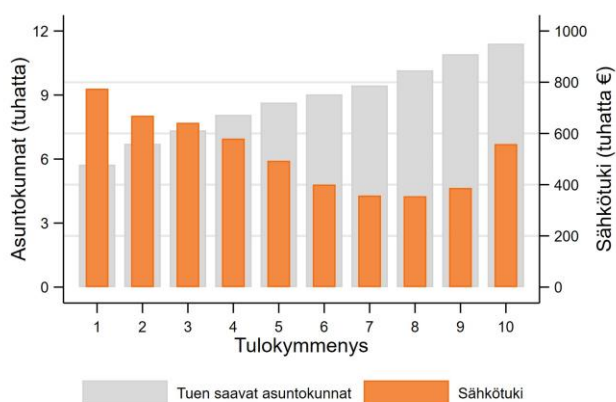
Kuvio 9: Sähkövähennyksen jakautuminen tulokymmenyksittäin

Sähkövähennyksen kanssa samaan tukikokonaisuuteen kuuluu myös Kelan myöntämä sähkötuki, joten näiden kahden tuen kohdentumista tulisi tarkastella kokonaisuutena.

4.3. Kelan sähkötuki

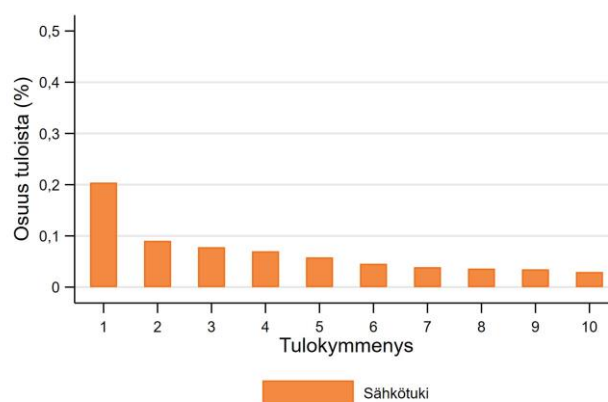
Jos kotitaloudelle ei kerry tarpeeksi maksettavaa tuloveroa sähkövähennyksen saamiseksi, sen on mahdollista hakea Kelasta sähkötukea. Tätä tukea ei siis voi saada sähkövähennyksen lisäksi. Kelan maksamaa tukea voi saada tammi–huhtikuussa 2023 kertyneisiin vakituiseen asunnon sähköenergiakuluihin. Hakemus pitää jättää vuoden 2023 loppuun mennessä. Sähkötuesta ei huomioida sähkönsiirron kuluja. Tuen saaminen edellyttää 400 euron omavastuun ylittävää kuukausittaista sähkölaskua. Tällöin Kela korvaa omavastuun ylittävältä osalta 60 prosenttia. Tuen enimmäismäärä on 660 euroa kuukaudessa eli 2 640 euroa neljältä kuukaudelta. Tämän enimmäistuen saa, jos sähkökulut ovat keskimäärin vähintään 2 000 euroa kuukaudessa eli 8 000 euroa neljän kuukauden ajalta. Jos keskimääräiset sähkökulut ovat esimerkiksi 600 euroa kuukaudessa, saa tukea $(600 - 400) * 0,6 = 120$ euroa kuukaudessa eli yhteensä 480 euroa. Tässä analyysissä oletetaan, että asutokunnat, jotka voivat saada edes jonkin verran sähkövähennystä, eivät saa sähkötukea.

(a) Kokonaissumma (kk)

VATT Datahuone: 30/01/2023
Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energivirasto.

(b) Tuen osuus käytettävissä olevista tuloista (kk)

VATT Datahuone: 30/01/2023
Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energivirasto.

Kuvio 10: Kelan sähkötuen jakautuminen tulokymmenyksittäin

Kuviossa 10 esitetään sähkötuen kohdentuminen tulokymmenyksittäin. Sähkövähennys on ensisijainen tuki asutokunnille, jotka maksavat tarpeeksi tuloveroa vähennyksen saamiseksi, joten sähkötuki kohdentuu pienituloisille sekä kokonaisuudessaan että suhteessa tuloihin. Sähkötuen omavastuu (400 euroa kuukaudessa) on pienempi kuin sähkövähennyksen (500 euroa kuukaudessa), joten suurituloisen asutokunta voi kuitenkin saada sähkötukea, mikäli sen sähkölasku ylittää sähkötuen omavastuun mutta ei sähkövähennyksen omavastuuta. Analyysissä oletetaan, että tukea käyttävät kaikki asutokunnat, joilla on siihen oikeus. Todellisuudessa tuen suosio ei liene näin suurta, sillä suurella

osalla kotitalouksista tuen määrä jäisi melko pieneksi, ja tukea ei välttämättä osata tai jakseta hakea.

4.4. Takautuvasti maksettava sähköhyvitys

Hallituksen 31.1.2023 antaman esityksen mukaan kuluttajille maksettaisiin sähkölaskuista hyvitystä, joka toteutettaisiin siten, että sähköyhtiöt hyvittävät kuluttajalle osan aiemmista sähkölaskuista, ja valtio korvaa tämän hyvityksen sähköyhtiöille.

Sähköhyvitystä maksetaan esityksen mukaan neljältä talvikuukaudelta (marras–helmikuu). Hyvitys maksetaan kahdessa erässä: marras–joulukuulta perustuen näiden kuukausien toteutuneeseen keskimääräiseen sähkölaskuun ja tammi–helmikuulta perustuen marras–joulukuun keskimääräiseen kulutukseen ja tammikuussa maksettuun sähkön hintaan. Sähkökuluina huomioidaan vain sähköenergian kustannukset, ei sähkönsiirtoa. Hyvitystä saa, mikäli sähkökulut ovat yli 90 euroa kuukaudessa ja sähkösopimuksen sähköenergian hinta on yli kymmenen senttiä kilowattitunnilta. Pörssisähkösopimusten katsotaan kuuluvan sähköhyvityksen piiriin. Sähkökuluista korvataan 90 euron ylimenevältä osalta 50 prosenttia kuitenkin siten, että hyvityksen enimmäismäärä olisi 700 euroa kuukaudelta. Enimmillään hyvitystä voi siis saada 2 800 euroa.

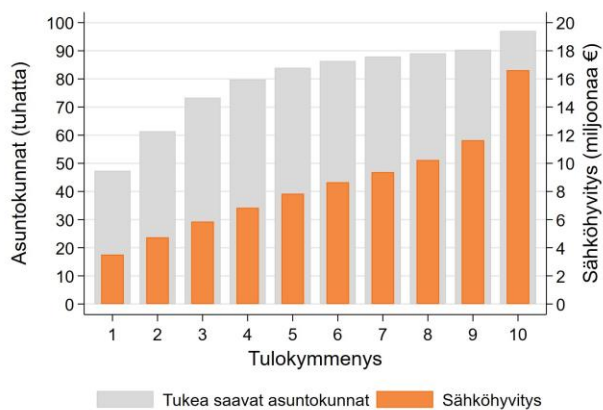
Hyvitystä ei tarvitse pääsääntöisesti hakea, vaan sähköyhtiö vähentää hyvitystä vastaavan määrän tulevista sähkölaskuista. Jos kuluttaja ei kuitenkaan enää ole sen sähköyhtiön asiakas, jonka vastuulla olisi maksaa hyvitys, eikä ole sähkölaskua, josta hyvityssumman voisi vähentää, hänen tulisi hallituksen esityksen mukaan pyytää hyvitystä suoraan tältä sähköyhtiöltä. Jos sähköyhtiö on mennyt konkurssiin tai lopettanut toimintansa, hyvitystä tulisi hakea Energiavirastolta. Hyvitystä voi saada muidenkin kuin vakituisen asunnon sähkösopimuksista, koska kulutuspuheen käyttötarkoituksen erittely maksatuksen yhteydessä ei ole mahdollista.

Sähköhyvitys ei vaikuta mahdolliseen sähkövähennykseen tai sähkötukeen, vaan se maksetaan näiden lisäksi. Sähköhyvitystä saa paljon pienemmällä sähkökuluilla kuin verovähennystä tai Kelan sähkötukea, joten se koskee myös monia asuntokuntia, jotka eivät ole oikeutettuja näihin muihin tukimuotoihin.

Kuviossa 11a esitetään arvio sähköhyvityksen kuukausittaisesta määrästä ja hyvitystä saavien asuntokuntien määrästä tulokymmenyksittäin. Hyvityksen arvioitu kokonaismäärä on keskimäärin noin 88 miljoonaa euroa kuukaudessa. Hyvitystä maksetaan neljältä kuukaudelta, joten arvio sen kokonaiskustannuksista on noin 353 miljoonaa euroa. Sähköhyvityksen tulokymmenyksittäin laskeutu kokonaismäärä on sitä suurempi, mitä suurempi on tulokymmenys. Hyvityksen määrä kasvaa melko tasaisesti ensimmäisen ja yhdeksännen tulokymmenyksen välillä, mutta kymmenennessä tulokymmenyksessä tuen määrä

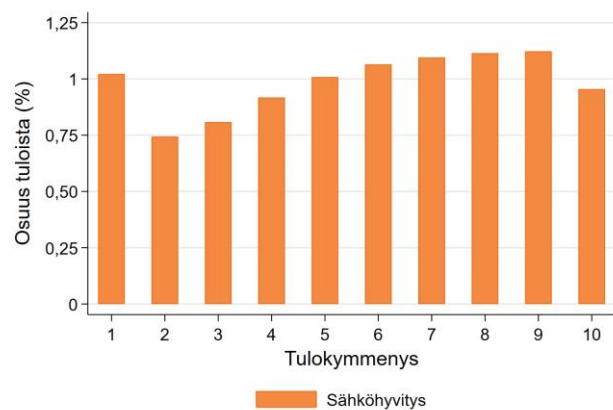
harppaa selvästi. Ylimmän tulokymmenyksen arvioidaan saavan hyvitystä yhteensä noin 16 miljoonaa euroa kuukaudessa, lähes viisinkertaisesti ensimmäiseen tulokymmenykseen verrattuna. Kaiken kaikkiaan noin viidesosa hyvityksen kokonaismäärästä kohdistuu ylimmälle tulokymmenykselle. Myös tukea saavien asuntokuntien määrä kasvaa tulokymmenyksen mukaan mutta ei yhtä voimakkaasti kuin tukisumma.

(a) Kokonaissumma (kk)

VATT Datahuone: 30/01/2023
Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energiavirasto

(b) Tuen osuus käytettävissä olevista tuloista (kk)

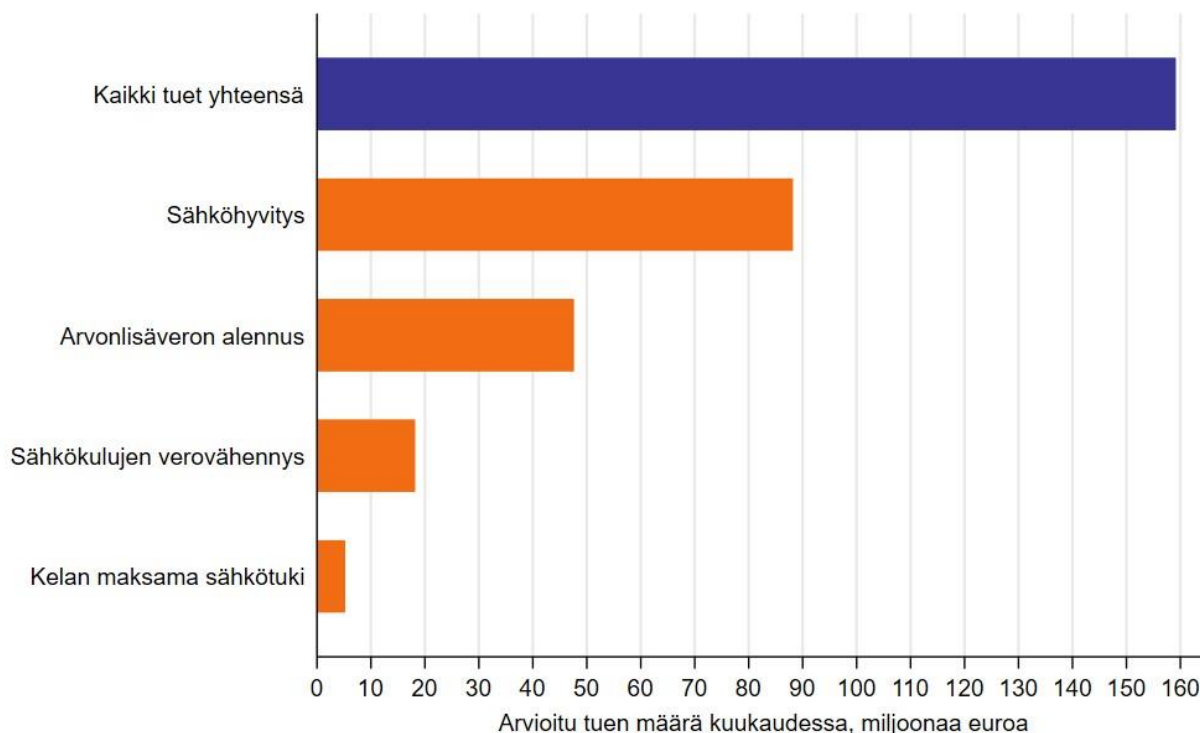
VATT Datahuone: 30/01/2023
Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energiavirasto

Kuvio 11: Arvio takautuvasti maksettavan sähköhyvityksen jakautumisesta tulokymmenyksittäin

Eniten tukea saavia asuntokuntia on ylimmässä tulokymmenyksessä, lähes sata tuhatta. On huomattava, että ylimmässä tulokymmenyksessä on vähemmän asuntokuntia kuin alimmissa tulokymmenyksissä, joten erittäin suuri osa ylimmän tulokymmenyksen asuntokunnista saa tukea, kun taas alimmissa sitä saa vain harva. Neljännen ja yhdeksännen tulokymmenyksen välillä tuensaa-jien määrä on jokseenkin yhtä suuri.

Kuviossa 11b verrataan kuukausittaisen sähköhyvityksen kokonaismäärää asuntokuntien käytettävissä olevien kuukausitulojen summaan tulokymmenyksittäin. Tuen määrä suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin on suurin yhdeksännessä tulokymmenyksessä, vähän yli yhden prosentin. Myös tulokymmenyksissä 6–8 ja ensimmäisessä tulokymmenyksessä päästään yli yhden prosentin. Tuen määrä suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin on pienin toisessa tulokymmenyksessä, noin 0,75 prosenttia. Tuen määrä suhteessa tuloihin kasvaa toisesta tulokymmenyksestä lähtien aina yhdeksänteen saakka, kunnes viimeisessä tulokymmenyksessä osuus laskee jonkin verran. Kaiken kaikkiaan tuki suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin jakautuu melko tasaisesti, mutta ensimmäistä tulokymmenystä lukuun ottamatta tuen määrä suhteessa tuloihin on suurin korkeissa tuloluokissa.

4.5. Sähkötukien kokonaismäärä

VATT Datahuone: 30/01/2023

Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energiavirasto

Kuvio 12: Sähkötukien arvioitu kokonaiskustannus kuukautta kohti

Kuviossa 12 esitetään arvio edellä käsiteltyjen neljän tukimuodon kustannuksista kuukausitasolla. Tukimuodoista kertyy kuukausitasolla kustannuksia yhteensä noin 160 miljoonaa euroa. Selvästi suurin tukimuoto on takautuvasti maksettava sähköhyvitys, jonka kokonaiskustannus on arviolta noin 88 miljoonaa euroa kuukaudessa. Sähköhyvitystä maksetaan neljältä kuukaudelta, joten siitä kertyvä kokonaissumma on noin 353 miljoonaa euroa. Arvonlisäveron alennuksen kustannusarvio on noin 48 miljoonaa euroa kuukaudessa. Alennus on voimassa joulukuusta–huhtikuun, joten tukimuodon kokonaiskustannus viideltä kuukaudelta olisi noin 238 miljoonaa euroa.

Sähköhyvityksen ja arvonlisäveron alennuksen kustannukset ovat suuret, sillä niitä saa erittäin laaja joukko kuluttajia. Arvonlisäveron alennus kohdistuu kaikkiin sähkösopimuksiin, olettaen että sähköyhtiöt laskevat myyntihintoihin veroalennuksen mukaisesti. Sähköhyvitystä saa, mikäli kuukauden laskennallinen sähköenergiatulo on yli 90 euroa ja sähkönenergian hinta yli 10 senttiä kilowattitunnilta. Täten hyvitystä saa jo melko pienellä sähkölaskulla, joten se kohdistuu laajaan joukkoon kuluttajia.

Sähkölajien verovähennyksen ja Kelan maksaman sähkötuen kokonaiskustannukset ovat kahta muuta tukimuotoa paljon pienemmät, koska sähkölaskun pitää olla huomattavan suuri niitä saadakseen. Sähkövähennyksen voi tehdä, jos kuukauden keskimääräinen sähkölasku on yli 500 euroa. Kelan maksama sähkötukea taas voi saada, mikäli asutuskunta ei ole oikeutettu sähkövähennykseen ja sähkölasku on keskimäärin yli 400 euroa kuukaudessa. Esimerkiksi jos sähköstä maksettu hinta on 30 senttiä kilowattitunnilta, vaatisi sähkövähennykseen oikeuttava 500 euron sähköenergialasku lähes 1 700 kilowattitunnin kuukausikulutuksen, joka käytännössä toteutuu lähinnä suurissa sähkölämmitteisissä taloissa.

Lisäksi sähkölajien verovähennys ja Kelan maksama sähkötuki ovat toisensa poissulkevia, minkä takia niiden kustannukset yksittäin laskettuna jäävät pieniksi. Sähkölajien verovähennyksen arvioidaan maksavan pyöristettynä noin 18 miljoonaa euroa kuukaudessa ja Kelan maksaman sähkötuen noin viisi miljoonaa euroa kuukaudessa. Molempia voi saada tammi–huhtikuulta, joten verovähennyksen kokonaiskustannukset olisivat noin 73 miljoonaa euroa ja Kelan maksaman sähkötuen noin 21 miljoonaa euroa.

Kun lasketaan kaikki tukimuodot yhteen niiden koko voimassaoloajalta, on arvio sähkötukien kokonaiskustannuksesta noin 684 miljoonaa euroa. Tämä luku on pienempi kuin tukien kokonaismääräksi on aiemmin arvioitu, mikä johtuu suurelta osin sähkön odotettua alemmasta hintatasosta. Matalampi hinta vaikuttaa erityisesti sähkövähennyksen ja sähkötuen kustannuksiin niiden suuren omavastuun vuoksi. Lisäksi tukien kokonaismäärää pienentää suomalaisten kotitalouksien sähkönsäästö.

4.6. Muut yhteiskunnan tukiverkot

Kaikkein pienituloisimpia tuetaan sähkölajissa myös toimeentulotuen kautta. Lisäksi yleisessä asumistuessa ja eläkkeensaajan asumistuessa otetaan huomioon vuokraan tai vastikkeeseen kuulumattomat lämmityskustannukset ja omakotitalon lämmityskustannukset.

Nämä yhteiskunnan tukiverkot on pyritty huomioimaan luvun 5 laskelmissa, kun analysoidaan sähkölajien kasvun kohdentumista asutuskunnittain. Tietopuutteista johtuen tukiverkkojen huomioiminen joudutaan perustamaan oletuksiin, joiden aiheuttamat epävarmuudet tulee ottaa huomioon tulosten tulkinnessa. Laskelmissa on tehty seuraavat oletukset: Toimeentulotukea saavien sähkösopimusten haltijoiden tukien jälkeiset sähkölaskut oletetaan korvattavan täysimääräisesti, mukaan lukien siirtohinnat ja verot. Tieto toimeentulotukea saavista henkilöistä perustuu vuoden 2020 aineistoon.

Jotta laskelma huomioisi myös asutuskunnat, jotka kohonneiden sähkömenojen vuoksi putoavat toimeentulotuella, tukiverkkojen kautta korvattaviksi lasketaan myös ne kulut, jotka tukien jälkeen ylittävät kuukaudessa käytettävissä

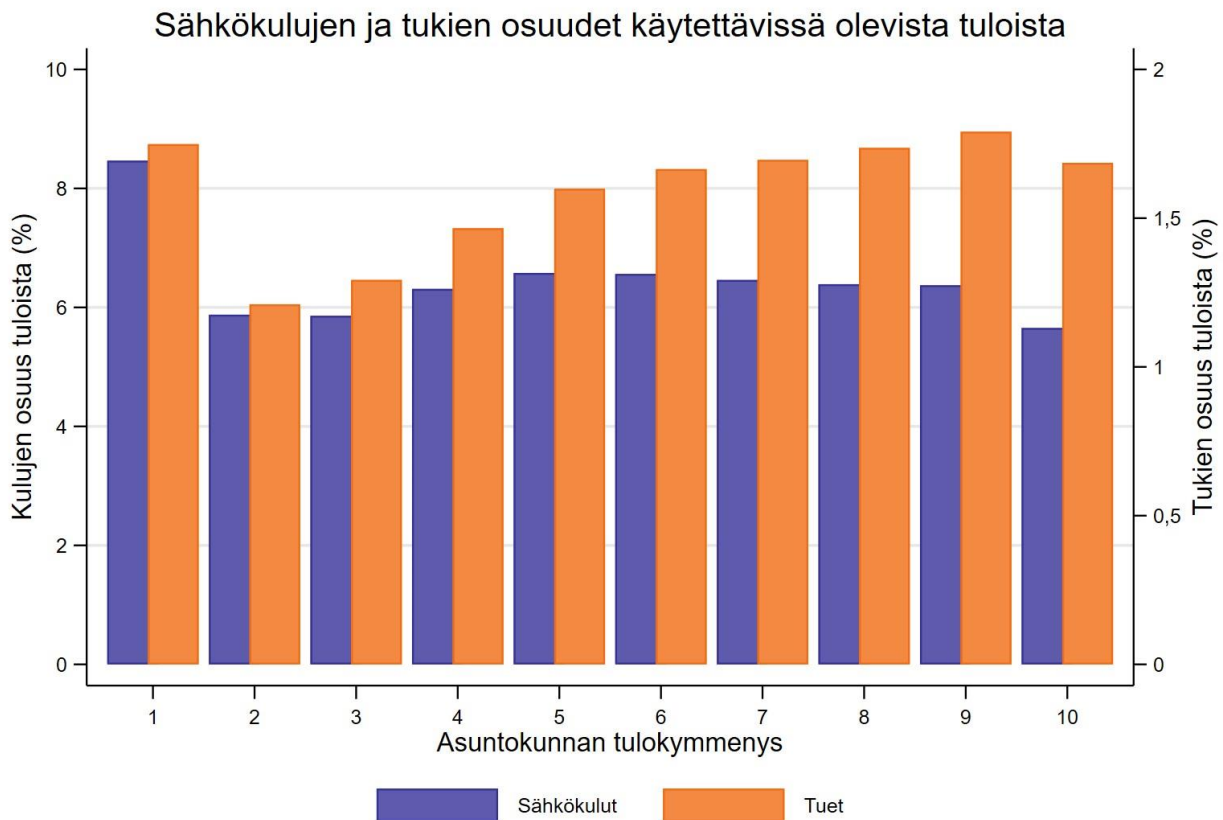
olevat tulot. Asumistukea saavien sähkölämmittäjien tai omakotitalossa asuvien tukien jälkeisistä kuluista korvataan lämmityskustannukset, joiden arvioidaan olevan 60 prosenttia sähkölaskusta.

5. Korkean sähkön hinnan vaikutukset kotitalouksiin

Korkea sähkön hinta voi vaikuttaa kykyyn selviytyä laskuista, jotka liittyvät esimerkiksi kodin tai käyttöveden lämmitykseen tai taloussähköön. Laskunmaksukyky riippuu laskun suuruuden lisäksi myös kotitalouden käytettävissä olevista varoista. Euromääräisesti samansuuruinen sähkölasku voi aiheuttaa pienituloiselle asutokunnalle enemmän maksuvaikeuksia kuin suurituloiselle asutokunnalle.

Kotitalouden vaikeutta selviytyä välttämättömistä energiamenoistaan koituvista sähkölaskuista kutsutaan yleisesti termillä energiaköyhyys. Tässä raportissa sähkölaskujen aiheuttamaa rasitetta kuvataan sähkölaskujen osuudella käytettävistä olevasta tuloista, jonka voi tulkita kuvaavan energiaköyhyyttä etenkin alimpien tuloluokkien osalta. Sähkölaskuihin lasketaan sisältyväksi asutokunnan kaikki sähkölaskut kokonaisuudessaan, mukaan lukien siirtohinnat ja verot.

Keskimääräiset sähkölaskut ja valtion jakamat sähkötuot on esitetty osuutena käytettävissä olevista tuloista tuloluokittain kuviossa 13.

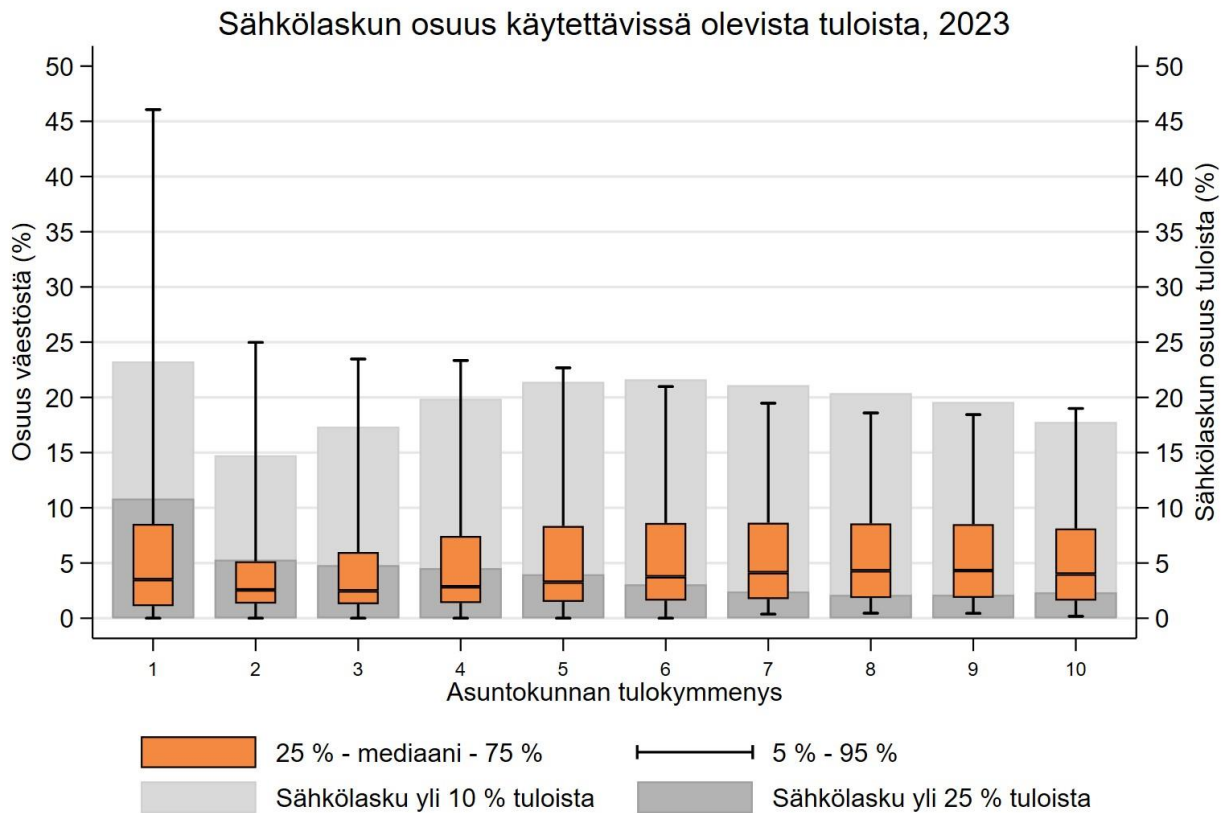

VATT Datahuone: 30/01/2023
Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energiavirasto.

Kuvio 13: Sähkökulujen ja valtion sähkötukien osuudet käytettävissä olevista tuloista (huom. asteikoissa eri vaihteluvälit)

Violetit palkit kuviossa 13 kuvaavat sähkökulujen osuutta käytettävissä olevista tuloista ennen tukia. Kuvioista 1 nähtiin, että absoluuttinen sähkönkulutus kilowattitunteina kasvaa voimakkaasti, kun edetään kohti ylimpiä tuloluokkia, mutta kun tarkastellaan sähkökuluja suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin, huomataan, että alimman tulokymmenyksen sähkömenot ovat suurimmat. Muissa tulokymmenyksissä sähkömenot suhteessa tuloihin ovat melko tasaiset.

Oranssit palkit kuviossa 13 kuvaavat valtion sähkötukia osuutena tuloista sisältäen jaettujen tukien (alv-alennus, sähkövähennys tai sähkötuki sekä sähköhyvyys) yhteisvaikutuksen. Osuutena tuloista suurimmat tuet kohdentuvat ensimmäiselle tulokymmenykselle, jonka käytettävissä olevat tulot ovat pienet, ja yhdeksännelle tulokymmenykselle, jolle jaetut tuet ovat euromääräisesti suuret. Nämä kaksi tulokymmenystä saavat tukia hieman alle kaksi prosenttia suhteessa käytettävissä oleviin tuloihinsa. Lukuun ottamatta ensimmäistä ja viimeistä tulokymmenystä, tukien osuus tuloista kasvaa asuntokunnan tulojen kasvaessa.

VATT Datahuone: 30/01/2023

Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energiavirasto.

Kuvio 14: Sähkölaskun osuus käytettävissä olevista tuloista keväällä 2023 ilman valtion tukitoimia

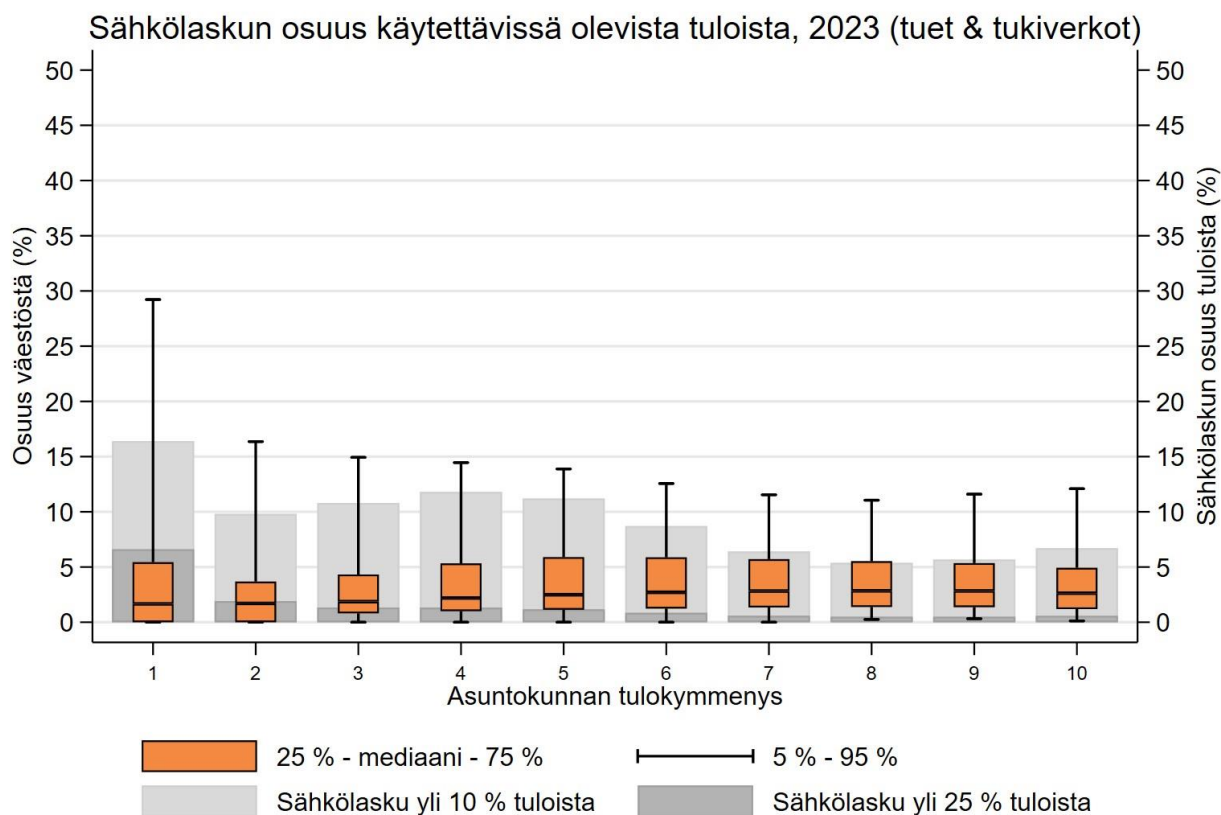
Keskimääräiset luvut peittävät alleen isoja eroja tuloluokittaisissa kustannuksissa, sillä tulokymmenyksen sisällä suurimmat vaikutukset osuvat niihin asutokuntiin, joiden sähkömenot osuutena tuloista ovat suurimmat. Kuviossa 14 esitetään arvioitujen sähkömenojen jakauma tulokymmenyksittäin kevään 2023 aikana ilman valtion sähkötukia tai muita tukiverkkoja. Poikkiviiva kuvaa kunkin tulokymmenyksen mediaania. Oranssi laatikko kuvaa sitä aluetta, johon mahtuu puolet kunkin tulokymmenyksen havainnoista, ja laatikon ylä- ja alapuolella olevat viivat kuvaavat aluetta, johon mahtuu 90 prosenttia sähkökäyttäjistä. Ylin 95 prosentin viiva kertoo, kuinka suuri osuus käytettävissä olevista tuloista kunkin tuloluokan lähes suurimmilla käyttäjillä kuluu sähkömenoihin. Tämä osuus on laskeva tulokymmenysten suhteen, eli tällä mittarilla kipeimmin tukea tarvitsevia on eniten alimmissa tulokymmenyksissä. Ensimmäisen tulokymmenyksen tuloksia tulkitessa on syytä huomioida, että osalla asutokunnista käytettävissä olevat tilastoidut tulot ovat erittäin pienet, mikä nostaa sähkömenojen osuuden todella korkeaksi.

Toinen tapa kuvata sähkökriisille altteimpia asuntokuntia on tutkia sitä osuutta ihmisistä, joiden sähkömenot ylittävät jonkin kriittisen osuuden käytettävissä olevista tuloista. On vaikea määrittää yhtä, selkeästi sopivinta kriittistä rajaa sähkökuluille. Kymmentä prosenttia on yleisesti käytetty eräänä energia-köyhyyttä kuvaavana raja-arvona, mutta tämä analyysi koskee talvikuukausia, jolloin sähkömenot ovat luontaisesti vuoden keskiarvoa suuremmat.

Tässä analyysissä tarkastellaan siksi kahta raja-arvoa. Kuvion 14 vaaleanharmaat palkit kuvaavat sitä osuutta kustakin tulokymmenyksestä, jolla sähkömenot ylittävät kymmenen prosenttia käytettävissä olevista tuloista. Näillä asuntokunnilla sähkökriisiin voidaan tulkita aiheuttavan vaikeuksia sähkölaskusta selviytymiseen. Tummanharmaat palkit kuvaavat sitä osuutta, jolla sähkömenot ylittävät neljänneksen käytettävissä olevista tuloista. Näillä asuntokunnilla sähkökriisi aiheuttaa suuria vaikeuksia sähkömenojen kanssa.

Ilman sähkötukia yli kymmenen prosenttia tuloistaan sähköön käyttävien henkilöiden osuus on melko suuri kaikissa tulokymmenyksissä. Suurimmillaan osuus on ensimmäisessä kymmenyksessä (23,3 prosenttia) sekä kuudennessa kymmenyksessä (21,6 prosenttia). Tällä mittarilla tarkasteltuna sähkökriisi koskisi ilman valtion tukitoimia myös suurituloisia asuntokuntia. Yli neljänneksen käytettävissä olevista tuloistaan sähkömenoihin käyttävien asuntokuntien osuus on suurin ensimmäisessä tulokymmenyksessä (10,8 prosenttia) sekä toisessa tulokymmenyksessä (5,3 prosenttia). Näin arvioituna sähkökriisi näyttäisi olevan ennen kaikkea pienituloisten asuntokuntien ongelma.

Onnistuvatko valtion sähkötuot parantamaan kuluttajien asemaa? Kuviossa 15 esitetään arvioitujen sähkökulujen osuus käytettävissä olevista tuloista keväällä 2023, kun otetaan huomioon valtion tukitoimet (alv-alennus, sähkövähennys, sähkötuki ja sähköhyvitys) sekä muut yhteiskunnan tukiverkot (toimeentulotuki ja asumistuki). Tämä tarkastelu osoittaa, että tuet vähentävät kotitalouksien taakkaa. Kunkin tulokymmenyksen suurimmat sähkönkäyttäjät (ylin 95 %:n viiva) käyttävät tuet huomioiden pienemmän osan tuloistaan sähköön, joskin heidän sähkömenojensa osuus tuloista on yhä suuri alimmissa tulokymmenyksissä.

VATT Datahuone: 30/01/2023

Lähteet: Fingrid Datahub, Tilastokeskus, Energiavirasto.

Kuvio 15: Sähkölaskujen osuus käytettävissä olevista tuloista keväällä 2023 huomioiden valtion tukitoimet ja muut tukiverkot

Kuvion 15 vaaleanharmaat palkit näyttävät niiden ihmisten osuuden, jotka käyttävät yli kymmenen prosenttia käytettävissä olevista tuloistaan sähköön tukien jälkeenkin. Osuudet ovat suurimmat ensimmäisessä tulokymmenyksessä (16,4 prosenttia) ja neljännessä tulokymmenyksessä (11,8 prosenttia). Ylimmissä neljässä tulokymmenyksessä osuudet jäävät alle kymmeneen prosenttiin. Tätä mittaria käyttäen sähkökriisin kokonaisvaikutus, valtion tuet ja tukiverkot huomioiden, osuu erityisesti alimpaan viiteen tulokymmenykseen.

Kuvion 15 tummanharmaat palkit näyttävät niiden ihmisten osuuden, jotka käyttävät tukien jälkeenkin yli neljänneksen tuloistaan sähkömenoihin. Heitä on suhteellisesti eniten ensimmäisessä tulokymmenyksessä (6,6 prosenttia) ja toisessa tulokymmenyksessä (1,9 prosenttia). Tätä mittaria käyttäen sähkökriisi osuu ennen kaikkea aivan alimpiin tulokymmenyksiin.

Taulukko 1: Henkilöt, joiden sähkömenojen osuus käytettävissä olevista tuloista on merkittävä

Tulokymmenys	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Yht.
Paneeli A: Sähkömenot yli 10 % käytettävistä tuloista											
Ilman tukia ja tukiverkkoja (1 000 hlöä)	111	81	95	109	117	118	115	111	107	97	1061
Tukien ja tukiverkkojen kanssa (1 000 hlöä)	78	54	59	65	61	48	35	29	31	37	496
Muutos	-29 %	-34 %	-38 %	-41 %	-48 %	-60 %	-70 %	-74 %	-71 %	-62 %	-53 %
Paneeli B: Sähkömenot yli 25 % käytettävissä olevista tuloista											
Ilman tukia ja tukiverkkoja (1 000 hlöä)	52	29	26	25	22	17	13	12	12	13	219
Tukien ja tukiverkkojen kanssa (1 000 hlöä)	31	10	7	7	6	5	3	3	3	3	79
Muutos	-39 %	-64 %	-72 %	-71 %	-70 %	-72 %	-76 %	-76 %	-76 %	-75 %	-64 %

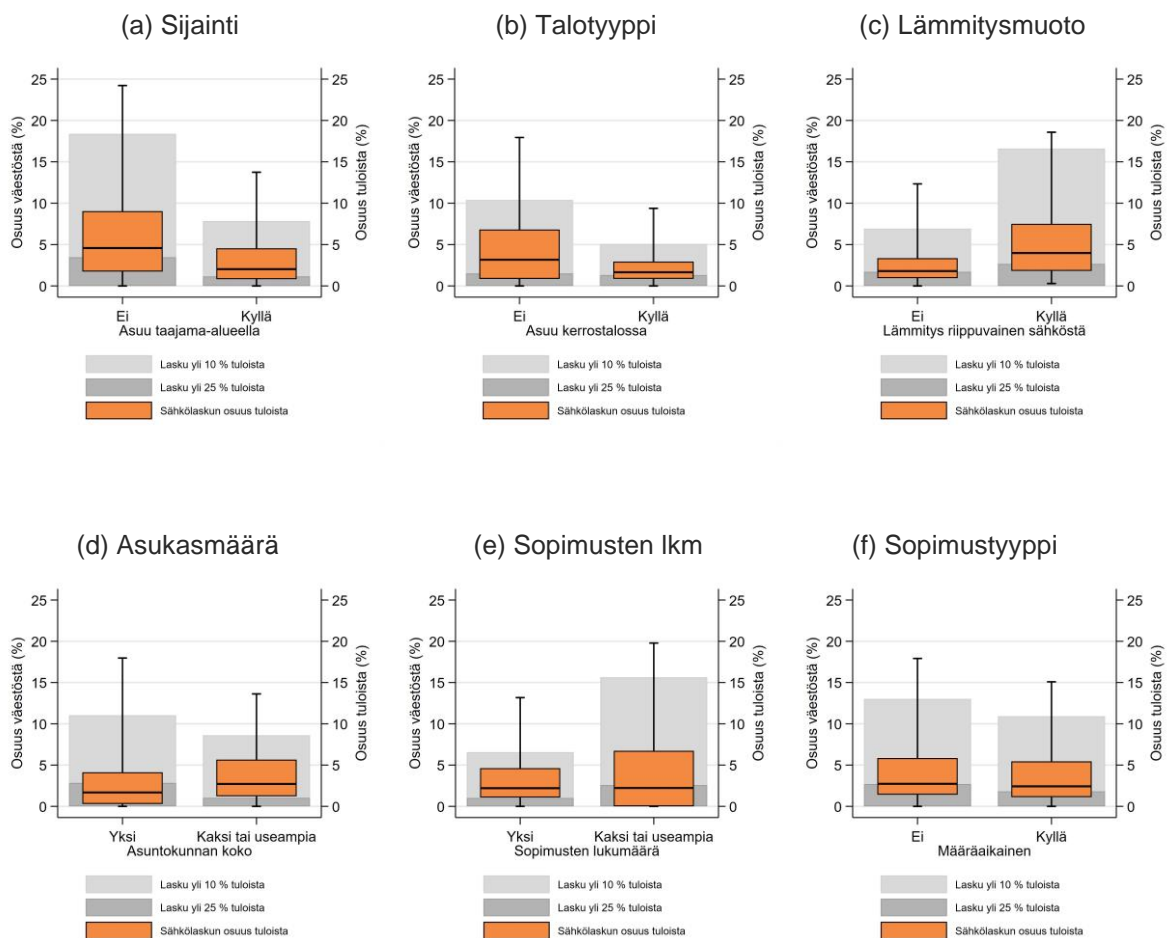
Niiden henkilöiden lukumäärät, jotka altistuvat eniten sähkökriisille, on esitetty taulukossa 1 käyttäen kahta eri määritelmää: sähkömenot ovat yli kymmenen prosenttia asuntokunnan käytössä olevista tuloista (paneeli A) ja sähkömenot ovat yli neljänneksen tuloista (paneeli B). Taulukko kuvaa vaalean- ja tummanharmaita palkkeja kuvioissa 14 ja 15 mutta kuvaten raja-arvon ylittävien henkilöiden lukumäärää eikä osuutta. Taulukossa kuvataan lukumäärät sekä ilman sähkötukia ja tukiverkkoja että niiden kera. Siinä kuvataan myös näiden kahden suhteellinen ero eli tukien ja tukiverkkojen aikaansaama prosentuaalinen muutos.

Alempaa raja-arvoa käyttäen (sähkömenot yli 10 prosenttia tuloista, paneeli A) huomataan, että vaikeuksia sähkömenoista selviytymisessä ilman valtion tukia olisi sähkökriisissä asuntokunnilla, joihin kuuluu yhteensä 1,06 miljoonaa henkilöä, eli noin viidesosa suomalaisista. Tuet ja tukiverkot laskevat tämän joukon määrää 53 prosenttia noin 496 000 henkilöön. Suurin suhteellinen muutos on kahdeksansannessa tulokymmenyksessä, jossa lievästi energiaköyhien määrä vähenee 74 prosenttia. Pienin suhteellinen muutos havaitaan ensimmäisessä tulokymmenyksessä, jossa lievästi energiaköyhien määrä vähenee 29 prosenttia.

Ylempää raja-arvoa käyttäen (sähkömenot yli 25 prosenttia tuloista, paneeli B) nähdään, että suuria vaikeuksia sähkömenoista selviytymisen kanssa on asuntokunnilla, joihin kuuluu noin 219 000 henkilöä eli noin neljä prosenttia kaikista suomalaisista. Tukien ja tukiverkkojen huomioimisen jälkeen tämän ryhmän koko putoaa 64 prosenttia noin 79 000 henkilöön. Sekä valtion jakamat sähkötuet että automaattiset tukiverkot ovat voimakkaasti vähentäneet niiden henkilöiden lukumäärää, joilla aineiston perusteella on merkittäviä ongelmia selvitä sähkömenoistaan.

Suhteellisesti suurinta muutos on seitsemännessä, kahdeksannessa ja yhdeksännessä tulokymmenyksessä, joissa raja-arvon ylittävien henkilöiden määrä laskee 76 prosenttia tukien ja tukiverkkojen vaikutuksesta. Pienintä suhteellinen muutos on ensimmäisessä tulokymmenyksessä, jossa määrä putoaa 39 prosenttia, joskin muutos on tässä kymmenyksessä absoluuttisesti suurta.

Sähkökriisin osumista kuluttajiin voi tarkastella myös muiden taustamuuttujien kuin tulojen suhteen. Kuviossa 16 on kuvattu sähkön hinnan osuus käytettävissä olevista tuloista seuraavien muuttujien perusteella jaoteltuna: (a) sijaintiseeko asuntokunnan pääasiallinen asunto haja-asutusalueella vai taajamassa; (b) onko talotyyppi kerrostalo vai jokin muu; (c) asuuko asuntokunnassa yksi vai useampia henkilöitä; (d) onko asuntokunnalla yksi vai useampia sähkösovimuksia; (e) onko pääasiallisen asunnon lämmitysmuoto riippuvainen sähköstä; (f) onko pääasiallisessa asunnossa joulukuussa voimassa määräaikainen sopimus.

Kuvio 16: Sähkölaskun osuus käytettävissä olevista tuloista tuet huomioiden, jako havaittavien tekijöiden mukaan

Kuviossa 16 esitetään kullekin näistä muuttujista sähkökulujen ja tulojen suhteen jakauma oranssien palkkien ja viivojen avulla. Vaaleanharmaat palkit näyttävät sen osuuden asuntokunnista, joiden sähkömenot ovat yli kymmenen prosenttia käytettävissä olevista tuloista ja tummanharmaat sen osuuden, jonka sähkömenot ovat yli 25 prosenttia käytettävissä olevista tuloista. Kuviota tulkitessa on syytä pitää mielessä, että muuttajat ovat korreloituneita sekä keskenään että tuloluokkien mukaan. Esimerkiksi kerrostalohuoneistossa asuvilla ei todennäköisemmin ole sähkölämmitystä, ja heillä on todennäköisemmin pienemmät tulot kuin muissa talotyypeissä asuvilla.

Tässä analyysissä merkittävimmiksi tekijöiksi nousevat asunnon sijainti ja lämmitysmuoto. Haja-asutusalueilla asuvista jopa 18 prosentilla sähkömenot ylittävät kymmenen prosentin raja-arvon (kuvio 16a). Noin 17 prosenttia henkilöistä, joiden pääasiallisen asunnon lämmitys on riippuvainen sähköstä, ylittää tämän rajan (kuvio 16c). Kolmas merkittävä selittäjä on sähkösopimusten lukumäärä. Useita sähkösopimuksia omaavien asuntokuntien asukkaista myös 15 prosenttia ylittää kymmenen prosentin rajan (kuvio 16e). Tätä vaikutusta todennäköisesti selittää se, että sähkövähennystä ja sähkötukea myönnetään vain vakituisen asunnon energiakuluihin.

Talotyypilläkin on vaikutusta tuloksiin, sillä kerrostaloasujista noin viisi prosenttia ylittää kymmenen prosentin rajapyykin (kuvio 16b). Sen sijaan 25 prosentin rajaan talotyypillä ei ole merkittävää vaikutusta, mitä selittänee se, että alimmat tuloluokat asuvat muita useammin kerrostalossa. Asukasmäärällä on ristiriitainen vaikutus (kuvio 16d). Toisaalta yksinasuvilla sähkölaskun mediaaniosuus tuloista on hieman pienempi kuin muilla, mutta samalla kymmenen prosentin ja 25 prosentin kipurajan ylittävien osuus on suurempi yksinasuvilla kuin suuremmissa asuntokunnissa. Sopimustyyppillä ei ole merkittävää vaikutusta, sillä osa määräaikaista sopimuksista on syksyn aikana solmittu korkeaan hintaan, ja toisaalta suuret sähkökäyttäjät ovat ottaneet hieman muita useammin määräaikaisten sopimuksien (kuvio 16f).

6. Yhteenveto

Tässä raportissa arvioitiin sähkökriisin ja sähkötukien vaikutuksia Suomessa käyttämällä ensimmäistä kertaa mikroaineistoja asuntokuntaakohtaisesta sähkökäytöstä. Analyysin tarkoitus oli tutkia sähkön hinnannousun vaikutuksia kotitalouksiin sekä arvioida valtion tukitoimien kustannuksia ja miten hyvin ne onnistuvat auttamaan hintojen noususta kärsiviä kotitalouksia.

Aineiston perusteella sähkönkäyttö kasvaa asuntokunnan käytettävissä olevien tulojen suhteen, mutta korkea sähkön hinta vaikuttaa erityisesti kaikkein pienituloisimpiin, joiden sähkökulut suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin ovat suurimmat.

Sähkötukut ylittäisivät kymmenen prosenttia käytössä olevista tuloista ilman valtion tukitoimia myös monilla keski- ja suurituloisilla asutokunnilla. Kymmenen prosentin rajan ylittävien ihmisten määrä laskee 1,06 miljoonasta 496 000 henkeen valtion sähkötukien ja muiden tukiverkkojen johdosta. Jos rajana käytetään 25 prosenttia käytettävissä olevista tuloista, näyttää sähkökriisi olevan ennen kaikkea alimpien tuloluokkien ongelma. Tämän korkeamman rajan ylittävien määrä laskee sähkötukien ja muiden tukiverkkojen ansiosta 219 000 hengestä 79 000 henkeen. Valtion sähkötuet ja yhteiskunnan tukiverkot siis onnistuvat pienentämään merkittävästi niiden ihmisten määrää, joilla sähkömenojen osuus käytettävissä olevista tuloista on suuri tai erittäin suuri.

Sähkötuet eivät toisaalta kohdennu erityisen hyvin pienituloisille kotitalouksille. Arvonlisäveron alennusta lukuun ottamatta valituissa tukitoimissa on suhteellisen korkea omavastuu. Tämän ominaisuuden vuoksi tukitoimet kohdistuvat asutokunnille, joiden euromääräinen sähkölasku on suuri. Ne eivät sen sijaan kohdistu hyvin sellaisille pienituloisille asutokunnille, joiden sähkömenot suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin ovat suuret, mutta euromääräinen lasku jää omavastuuseen verrattuna pieneksi. Mahdollisia tulevia tukitarpeita varten olisi tarpeellista kehittää malleja, joissa tukien kohdentamiseen voitaisiin hyödyntää kotitalouksien taustatietoja, kuten tuloja.

Korkeiden sähkön hintojen tarkat vaikutukset selviävät vasta myöhemmin, kun toteutuneet hinnat, sähkötukutus ja tukitoimien käyttöaste ovat selvillä. Sähkövähennyksestä täytyy hakea erikseen verottajalta, väliaikaista sähkötukea Kelasta ja sähköhyvityksestä joissakin tapauksissa aiemmalta sähköntoimittajalta tai Energiavirastolta. On epäselvää, kuinka moni tukiin oikeutettu asutokunta päättää hakea niitä, ja vaikuttavatko asutokunnan taustatekijät, kuten tulot, tukien hakemiseen.

Keskeistä korkeiden sähkönhintojen vaikutuksia arvioitaessa on, kuinka moni kotitalous ajautuu vaikeuksiin kasvaneen sähkölaskun takia. Tässä raportissa käytetty mittari, sähkötukujen suhde käytettävissä oleviin tuloihin, ei huomioi kaikkia mekanismeja, joilla korkeista sähkölaskuista voi selviytyä. Myös sähkölaskujen maksuajan pidentäminen, jota ei tässä analyysissä erikseen tarkasteltu, voi helpottaa laskuista suoriutumista. Myöhemmässä tarkastelussa sähkötukujen kasvun jälkivaikutusten arvioiminen vaatii maksuhäiriörekisterin yhdistämistä sähkönkäyttöaineistoon.

